

Jules Verne

A czetvadászok

Fordította: Zigány Árpád

TARTALOM

I. FEJEZET.

A megkésett elutazás.

II. FEJEZET.

A «Saint-Enoch».

III. FEJEZET.

Új-Zeeland keleti partja mentén.

IV. FEJEZET.

A Csöndes tengeren.

V. FEJEZET.

A Szent-Margit-öböl.

VI. FEJEZET.

Vancouver.

VII. FEJEZET.

A második kirándulás.

VIII. FEJEZET.

Az Okhoczki-tengerben.

IX. FEJEZET.

Kamcsatkában.

X. FEJEZET.

Két vadász, egy vad.

XI. FEJEZET.

Angolok és francziák.

XII. FEJEZET.

A megfeneklés.

XIII. FEJEZET.

A mozgó zátony.

XIV. FEJEZET.

Észak felé.

XV. FEJEZET.

Befejezés.

I. FEJEZET. A megkésett elutazás.

- Nos, Bourcart kapitány, hát nem ma indulunk?...
- Nem, Brunel úr: sőt attól félek, hogy holnap sem indulunk, s úgy lehet, hogy még egy hét múlva is itt rostokolunk.
- Ej, ej! Ez már csakugyan kellemetlen.
- Bizony az! - bólintott rá Bourcart kapitány bosszúsan. - A *Saint-Enochnak* már a múlt hó végén indulnia kellett volna, hogy idején ott lehessen a déli tengereken... Már most bizonyos, hogy az angolok és a jingók legyőznek bennünket!... Elvadásszák orrunk előtt a legszebb csethalakat!
- Hát még mindig nem találta meg azt a két embert, a ki nélkül nem indulhat el?
- Még mindig nem, kedves Brunel úr... Az egyiket ugyan nem igen bánnám, s el is indulnék nélküle, ha a törvény rám nem kényszerítené...
- Ez az *egyik*... bizonyára nem a kádár? - kérdezte Brunel nevetve.
- Nem, nem!... persze, hogy nem a kádár! - felelte Bourcart kapitány élénken. - Kádár nélkül épp úgy nem lehetek el, mint kormány, vagy delejtű nélkül, mert kétezer hordóm fekszik a hajófenékben...
- Hát embere hány van?
- Harminczketten volnánk, ha teljes lenne a létszám. De mondom: hiányzik a kádár, meg az orvos... Ámbár az orvost szívesen elengedném, ha a törvény nem követelné.
- De ugyan, kapitány! - kiáltott föl Brunel úr: - hát neki merne vágni a tengernek orvos nélkül?
- Orvos nélkül neki, - felelte Bourcart kapitány komoly meggyőződéssel: - de kádár nélkül nem.
- Ez igazán furcsa! - szólt Brunel, a fejét csóválva.
- Pedig könnyen érthető!... Mert a hordókon mindig akad valami igazítani, javítani való... míg az emberek, ha kár esik is bennük, hamarosan meggyógyulnak, uram...
- Orvos nélkül? - kételkedett Brunel.
- Úgy van! - erősítette Bourcart kapitány komolyan: - sőt orvos nélkül még hamarabb, mint amúgy...
- De ha a törvény megkívánja, hogy orvos is legyen a hajón!
- Persze, hogy megkívánja! - dörmögött Bourcart kapitány, és bosszúsan vállat vont. - És éppen ez az oka, hogy a *Saint-Enoch* még mindig itt vesztegel, noha már ott kellene járnia valahol a Saint-Vincent-fok körül!
- Ez a párbeszéd Bourcart kapitány és Brunel úr közt folyt le a havrei kikötő rakodópartján, délelőtt tizenegy óra tájban.

A két férfi régi jó ismerős volt. Bourcart kapitány, javakorbeli, vagy ötven éves ember, a három árboczos *Saint-Enoch* parancsnoka volt. Gyerekkora óta folyton a tengeren élt, végig próbálta a hajósmesterség keserves iskoláját, s a hajós-suhancz nyomorúságától kezdve

fokonkint emelkedett egyre följebb, míg végre most, már vagy tíz év óta, nem csak kapitánya, hanem résztulajdonosa is volt a *Saint-Enoch* nevű csetvadászhajónak. Kitűnő, bátor tengerész volt, a kit tisztjei és legénysége rajongón szerettek; mert a mily elszánt és hajthatatlan volt szándékai megvalósításában, épp oly emberségesen, mondhatni udvariasan bánt a legutolsó hajósinnal is.

Barátja, a kivel éppen beszélgetett, Brunel úr volt, régi ismerőse, a kivel hajdan együtt vitorláztak a tengereken; de Brunel urat már megviselték a viharok, a melyek elől biztos kikötőbe vonult, - azaz, révkalauz lett a havrei kikötőben.

Most mind a ketten tovább sétáltak a rakodóparton a világító torony felé, s e közben Bourcart kapitány irigyen, sóvárogva nézte azt a néhány vitorlás hajót, mely a kedvező széllel és tengerapállyal lassan kifelé tartott a kikötőből.

- Ezeknek jó dolguk van! - mondta sóhajtván. - Miért is kell épen nekem itt lebzselnem tétlenül!

- Türelem, türelem! - csitíttatta őt Brunel úr. - Hisz a hajója rendben van, s ha megtalálta azt a két embert, a kire még szüksége van, akár rögtön is indulhat!

- Igen... ha megtaláltam!... De éppen az a baj, hogy nem találtam meg, s ki tudja, hogy megtalálom-e hamarjában?

- Hát Sinoquet, a régi hajó orvosa, nem lett jobban?

- Nem ám! Minden csontja úgy tele van csúzzal és köszvénnel, hogy mozdulni se tud.

- Úgy látszik, a ködös, hideg tengeri levegő megártott neki.

- Dehogy az, dehogy az! - békételenkedett Bourcart kapitány. - Csak hát Sinoquet orvos nem tengerésznek való. A *Saint-Enochon* nincs köd, nincs hideg, nincs nedvesség... jele, hogy én már húsz év óta folyton rajta lakom, s még sohasem volt semmiféle bajom se, legkevésbé pedig csúszom, vagy köszvényem.

- Hát a kádár, Brulard-apó? - kérdezte Brunel úr: - mi baja neki, hogy nem mehet önnel?

- Tudom is én! - viszonzá Bourcart kapitány bosszúsan. - Megbénult a bal karja, s azt mondja, hogy a lábait sem bírja mozdítani: az ízületei, csuklói mind megmeredtek.

Brunel úr fölkaczagott.

- Hahaha! S ön még azt mondja, hogy a *Saint-Enochon* nem lehet csúzt, meg köszvényt kapni?... Hisz az orvosa is, kádárja is ebben a nyavalyában sínylődik!

Mielőtt Bourcart kapitány tiltakozhatott volna e sértő föltevés ellen, valaki, a ki mögötte jött, a nevéen szólította.

- Ah, ön az, Heurtaux? - szólott megfordulva, s kezet fogott második kapitányával, a ki a hajóról jött utána. - Mi jó szél hozta önt erre?

- Lehet, hogy jó szél, kapitány, - felelte Heurtaux: - mert egy idegen kereste önt a hajón...

- Kádár?... vagy orvos? - vágott közbe Bourcart hirtelen.

- Nem tudom, kapitány... De bizonyos, hogy nagyon sürgős és fontos beszédje lett volna, mert igen sajnálta, hogy nem találta önt a hajón.

- Idős ember?

- Nem... még egész fiatal, s azt mondta, hogy nem sokára visszajön... Én meg elindultam ön után...

- Nagyon derék, Heurtaux... akkor mindjárt megyek is... Bocsásson meg, Brunel úr, hogy el kell válnunk...

- Csak menjen, kedves kapitány, - felelte a révkalauz: - azt sejtem, hogy ez a látogatás kirántja önt a hínárból.

- Csak félig, kedves Brunel: s akkor is csak úgy, ha ez az idegen orvos, vagy kádár!

A két kapitány elbúcsúzott a révkalauztól, és visszament a hajóra. Bourcart kapitány lement szobájába, mely a hajó farában volt, úgy hogy ajtaja a kormány felé, ablakai pedig a hajó orra felé nyíltak. Ott leült, újságot vett a kezébe, de nem tudott olvasni, oly türelmetlenül és izgatottan várta vendégét.

Tíz perc se telt el, mikor levezették hozzá az ismeretlen látogatót. Huszonhat-huszonhét éves, erőteljes, intelligens arcú fiatalember volt; külseje szerint kádár semmi esetre sem lehetett, - de orvos, az igen.

Miután kölcsönösen köszöntötték egymást, a fiatalember így szólt:

- Megtudtam a börzén, hogy a *Saint-Enoch* nem kelhet útra, mert eddigi hajó-orvosa megbetegedett...

- Fájdalom, uram! - sóhajtott Bourcart kapitány.

- Az én nevem Filhiol, uram, - folytatta a fiatal ember. - Én Filhiol orvos vagyok, s azért jöttem, hogy megkínáljam önt szolgálataimmal, ha még nem talált helyettest Sinoquet orvosnak.

Bourcart kapitány élesen megnézte a fiatal orvost, kinek nyílt arcza legott megtetszett neki. Megtudta, hogy Filhiol roueni iparos-család gyermeke, a ki, mielőtt a nagy tengerjáró postagőzösökre szegődne el, a *Saint-Enoch* cztvadáshajón szeretné megszokni a tengert, s azért választja ezt a hajót, mert mindjárt kezdetben át akar esni a legnehezebb megpróbáltatásokon.

A kapitánynak tetszett ez a határozott, őszinte beszéd, a melyre ő is épp oly határozottan és őszintén felelt:

- Igazán kapóra jött ön, uram; ha megengedi, tudakozódni fogok ön felől, s ha jó véleményeket kapok, a miben nem kételkedem, akkor akár mindjárt holnap a hajóra jöhet. Meglátja, hogy nem lesz oka megbánnia elhatározását...

- Oh, ezt már tudom, - viszonzá az orvos mosolyogva: - mert mielőtt ide jöttem, már tudakozódtam ön felől...

- Nagyon helyesen tette, fiatal barátom! - szólt a kapitány. - Így hát, ha csakugyan összekerülünk, kölcsönösen tudni fogjuk, hogy kivel lesz dolgunk... Hanem, - tette hozzá fürkészve: - utazott-e már ön a tengeren?

- Keveset, kapitány... Néhányszor átkeltem a La Manche-csatornán... De ezek mind rövid utak voltak.

- S a tengeri betegség?...

- Sohase háborgatott... Sőt azt hiszem, meg se fogom kapni.

- Ez már derék!... Hanem, - folytatta Bourcart kapitány habozva, - a mi életünk nagyon sanyarú, tele fáradtsággal, örökös veszedelemmel... kezdetnek fölötte igen keserves és visszariasztó...

- Éppen azért választottam ezt a kezdetet.

- És ráadásul a mi útjaink néha nagyon bizonytalanok és hosszúak... Megeshetik, hogy két-három évig is távol leszünk innen, s ki tudja, mikor térhetünk haza?

- A mikor, akkor, kapitány, - felelte a fiatal orvos: - a fő az, hogy a *Saint-Enoch* visszahozza mind azokat, a kiket elvitt.

Ez a nyílt, bátor felelet annyira megtetszett Bourcart kapitánynak, hogy rögtön melegen megszorította a fiatal orvos kezét.

- Uram, - mondta élénken, - most már hiszem, hogy ön velünk jön és igaz szívből örülök ezen.

- A viszontlátásra tehát holnap, - felelte Filhiol orvos fölállva. - Az indulásra nézve pedig...

- Oh, akár mindjárt holnap indulhatnánk, - felelte a kapitány, - s ha a kádáromnak is találhatnék helyettest...

- Tehát nincs kádárja? - kérdezte az orvos elgondolkozva.

- Nincs... mert szegény Brulard apó olyan köszvényes lett, hogy mozdulni se tud... De nem a *Saint-Enochon* kapta ám ezt a bajt! - tette hozzá élénken a kapitány.

- Azt hiszem, uram, - felelte az orvos, - hogy talán kádárt is ajánlhatnék önnek...

- Igazán? - kiáltott föl Bourcart kapitány örömmel.

S már-már áradozva akarta megköszönni ennek a gondviselészerű fiatal embernek, hogy egy csapásra így kirántja minden bajából: de az öröme legott semmivé lett, mikor Filhiol orvos így szólt:

- Hogy nem jutott önnek eszébe Cabidoulin mester?...

- Kicsoda?! - hökkent vissza Bourcart kapitány. - Cabidoulin János Mária, a ki a Tournettes-utczában lakik?...

- Tulajdon az!... Mintha bizony egész Havreban akadna még egy Cabidoulin!

- Cabidoulin János Mária! - ismételte Bourcart kapitány csüggedten. - S honnan ismeri őt?

- Betegem volt és meggyógyítottam...

- Ő is beteg?... Hát kolera pusztít ezek közt a kádárok közt?... Mind valamennyi beteg, nyavalyás!

- No, ez csak a kezét vágta meg a szekerczével... Igaz, hogy csontig megsebezte, de most már semmi baja... Aztán erős, egészséges ember, alig ötven éves, és nem ez lenne az első útja... Szóval, azt hiszem, egészen olyan ember, a minő önnek kellene...

- Az bizonyos, bizonyos, - tűnődött magában Bourcart kapitány. - De ha ön is úgy ismerné Cabidoulin mestert, mint én, aligha ajánlaná, hogy megfogadjam... S egyáltalában nem hiszem, hogy akadna kapitány, a ki föl merné venni a hajójára...

- S ugyan miért?

- Oh!... a mesterségét érti... járt is már czetvadászokkal... csakhogy... csakhogy...

- Nos?... csakhogy?...

- Igazi bagoly... csúnya szájú vészmadár, a ki örökké bajt és szerencsétlenséget jósol... Folyton azt beszéli, ha útra kel, hogy ez az utolsó útja, a melyből sohase tér meg többé, s mindnyájan elvesznek vele együtt... Aztán, ha elkezd beszélni a tengeri szörnyetegekről, a melyekkel állítólag találkozott, vége-hossza nincs a rémes történeteknek... Nem, nem!... az egész legénységet megfélemlítené, elcsüggesztené, úgy hogy nem bírnék vele...

- De ha nincs más, kapitány?...

- Igaz... Ha ló nincs, jó a számár is... De kettőn áll a vásár... Tudom, hogy Cabidoulin már elbúcsúzott a tengertől... s ha én megfogadnám is, ő nem szegődne be hozzám...

- Azért talán meg lehetne próbálni?...

- Nem, nem... úgy is hiába!... Cabidoulin... Cabidoulin! - ismételte Bourcart kapitány: - Isten ments!

- Hát ha elmennénk hozzá? - tanácsolta az orvos.

A kapitány habozva, tűnődve járt föl s alá szobájában; meg-megállt, csóválta a fejét, fontolgatta a dolgot, s kelletlenül vonogatta a vállát, mintha fáznék a dologtól. De végre úgy látszott, hogy minden aggodalmán győzött a vágy, hogy minél előbb indulhasson, mert elszántan mondta:

- Nem bánom... menjünk el hozzá!

Cabidoulin János Mária otthon volt. Éppen az udvaron bajlódott egy hordóval, de látszott rajta, hogy nem igen sok dolga van, mert csak ímmel-ámmal forgatta a hordót. Izmos, zömök ember volt, széles bőrkötényében még testesebbnek látszott, mint valóban volt. Mihelyt meglátta a kapitányt, a kit már régebbről ismert, mindjárt lekapta fejéről a prêmes sipkáját s félig bizalmasan félig kötekedve kiáltott föl:

- Ejhaj! Hát a *Saint-Enoch* még mindig itt vesztegel a kikötőben, akár csak a sarki jég fogta volna meg?

- Még mindig, Cabidoulin mester, - felelte Bourcart kapitány.

- És nincs orvosa?

- Hogyne volna!... Itt van...

- Nini!... hát ön az, Filhiol orvos úr?

- Én vagyok, - felelte az orvos: - és azért jöttem ide Bourcart kapitánnyal, hogy rávegyem önt: jöjjön el velünk...

- Micsoda?... hogy elszegődjem?! - kiáltott föl Cabidoulin mester meghökkenve.

- Úgy van, öreg, - szólt most Bourcart kapitány. - Vagy nem csábító-e, derék emberek társaságában és jó hajón még egyet fordulni a Csöndes-tengeren?

- No, ezt ugyan nem vártam, kapitány! - felelte a kádár, fejét csóválva. - Ön is tudja, hogy már öt év óta nem jártam tengeren... s most azt akarná, hogy...

- Ugyan, Cabidoulin mester, - vágott közbe a kapitány: - hát itt akar megpenészedni a városban, mint a vén, rozzant hajók, a melyeket leszerelnek és kihúznak a partra?

- Húzza föl a vasmacskát, Cabidoulin mester! - nevetett az orvos: - húzza föl és vágjon neki a tengernek!

Cabidoulin János Mária összerántotta bozontos szemöldökeit, hogy a homloka csupa ráncz lett, s aztán rekedt, komor hangon így felelt:

- Hallgasson rám, kapitány s ön is, orvos úr... Van egy rögeszmém, a mely folyton gyötört és gyötörni fog mindhalálig...

- No, és mi az? - kérdezte Bourcart kapitány.

- Az, hogy addig-addig járom a tengert, míg végre is bele fulladok! Tudom, hogy a *Saint-Enochnak* jeles kapitánya van... jó a legénysége... most már lesz derék orvosa is: de azt is tudom, hogy ha elmennék vele, olyan baj érne, a mi még sohasem ért...

- Ugyan, ugyan! - hökkent meg Bourcart kapitány.

- Pedig úgy van, a hogy mondtam, - erősködött Cabidoulin mester. - Ezért meg is fogadtam, hogy nyugodtan morzsolom le életemet a szárazföldön.

- Csupa képzelődés! - vágott közbe Filhiol orvos: - jó is lenne, ha minden hajó előbb-utóbb elsüllyedne, s minden hajós a tengerbe fúlna!

- Én csak magamról beszélek; - nyakaskodott a kádár; - és ismétlem, semmi kedvem sincs valamelyik czápa gyomrába temetkezni.

- Ne tréfáljon hát, Cabidoulin mester! - szólt Bourcart kapitány.

- Nem is tréfálok én!... Csak semmi kedvem tengerre szállni. Úgy is megjártam már az egész világot... Láttam a jéghegyeket, zátonyokat, szigeteket, a fókákat, rozmárokat, bálnákat...

- Ezt már irigylem öntől! - kiáltott föl Filhiol orvos.

- S tudja-e, hogy mit látnék még, ha megint útra kelnék?

- Nos, ugyan mit?

- Azt, a mit még sohasem láttam... valami iszonyatos tengeri szörnyeteget... a rettenetes tengeri kígyót...

- No, azt ugyan sohse fogja látni! - vágott közbe Filhiol orvos nevetve.

- Hát aztán mért nem?

- Mert olyan nincs!... Én mindent elolvastam, a mit erről az állítólagos szörnyetegről összeírtak, és ismétlem önnek, hogy tengeri kígyó nincs és sohasem is volt.

Cabidoulin János Mária bosszúsan dünnyögött valamit, s fejének kétkedő csóválgatásából szemmel látható volt, hogy egy szavát sem hiszi el az orvosnak. Mind a mellett, midőn Bourcart kapitány egyre sürgősebben unszolta, hogy szegődjék el a *Saint-Enochra*, lassankint hajlani kezdett a szóra és félóra múlva már parolázott a kapitánnyal, estére pedig fölczipelte czók-mókját a hajó födélzetére. Most aztán már teljes volt Bourcart kapitány legénysége.

II. FEJEZET. A «Saint-Enoch».

Másnap, november 7-ikén, a *Saint-Enoch* fölszedte vasmacskáit, s a *Hercules* gőzös kivontatta a kikötőből a nyílt tengerre. Az idő meglehetősen rossz volt; erős délnyugati szél paskolta a hullámokat és üzte-hajtotta az égen a sötét föllegeket.

Bourcart kapitány hajója hatodfélszáz tonnát bírt el, s megvolt rajta minden, ami a fáradságos és veszedelmes czetvadászathoz kell. Noha már több mint tíz esztendeje épült, azért még sohasem esett benne kár, s most is épp oly könnyedén és büszkén tánczolt a habokon, mint mikor első útjára indult.

A három karcsú árbocz két elsején négy-négy keresztvitorla volt, az utolsón pedig két nagy tat-vitorla; a hajó orrától az első árbocz középső vitorla-rúdjáig kifeszített kötélre, valamint a két árbocz közé két-két latin-vitorlát lehetett fölhúzni. Négy nagy csónak volt szilárdan odakötözve a hajó oldalpárkányához, a két kapitány és a két hadnagy számára; négy másik, a tartalék-csónakok, a hajó-híd oldalán függött. A két első árbocz közt állították föl a nagy katlant, a melyben majd kiolvasztják a halzsírt, a megölt czetek szalonnájából.

A *Saint-Enoch* összes legénysége 34 ember volt: Bourcart parancsnok, Heurtaux második kapitány, Coquebert az első, Allotte a második hadnagy, Filhiol az orvos, Ollive a vitorlamester, Ferut a hajó-ács, Cabidoulin a kádár, Thomas a hajókovács, négy szigonyos, nyolcz kormányos, 11 hajóslegény, a szakács és a számadó-tiszt, a ki az élelemről gondoskodott.

A tisztek már mind régóta szolgáltak a hajón és jó barátok voltak. A mesterségét mindegyik kitűnően értette és szerette is: különösen a két hadnagy, Coquebert és Allotte, folyton vetekedett egymással a czetek üldözésében, úgy hogy sokszor Bourcart kapitánynak kellett őket visszatartania, hogy a kész veszedelemben ne rohanjanak.

Ollive Mathurin, a vitorlamester s egyúttal a legénység feje, zömök, de izmos tengerész volt: úgy tűrt a hajós-mesterséggel járó viszontagságokat, mintha nem is érezné, sőt kedve telnék bennük; régi ismerőse volt Cabidoulin mesternek, a kivel sokat utazott együtt az elmúlt években, ismerte minden bogarát, s ezért, mikor a kádár a hajóra hozta zsákját, első szava is ez volt hozzá:

- No, öreg, hát itt vagy?
- Itt ám, - felelte Cabidoulin dörmögve.
- Lám, lám, - évődött Ollive mester: - hát megint csak kedved kerekedett tánczolni?
- A mint látod.
- S még mindig az a rögeszméd, hogy rossz vége lesz?
- Még pedig nagyon rossz vége! - felelte a kádár.
- De azokat a bolond meséket csak elfelejtetted már? - ingerkedett a vitorlamester tovább.
- Szó sincs róla!
- De legalább nem fogod velük ijesztgetni a legénységet?
- Aztán miért ne? - kérdezte a kádár daczosan.
- Hát csak azért, - felelte a vitorlamester, megveregetve Cabidoulin vállait, - mert ha esetleg baj érne bennünket...

- Azt bizonyítaná, hogy igazam volt! - vágott közbe a kádár diadalmasan, és kihívóan mérte végig Ollive mestert.

A *Saint-Enoch* tehát szép lassan ment lefelé a Szajrán, s miután a vontató gőzös kötelét eleresztette, a révkalauz vezetése mellett három napig lavírozott a folyamon; akkor, La Hougueban partra tette a révkalauzt, s fölhasználva a kedvező szelet, minden vitorláját kifeszítve nekivágott a La Manche-csatornának.

- Szép idő és jó szél! - mondta Bourcart kapitány kezét dörzsölve Filhiol orvosnak, a ki vele sétálgatott a hajó tatján. - Úgy látszik, az utazás jól kezdődik és minden jót ígér!

- Hála Istennek, kapitány, - felelte az orvos: - de ne igen bízzuk el magunkat, mert még csak utunk kezdetén vagyunk.

- Oh, ezt én is tudom!... Sőt azt is tudom, hogy csak nyugtával dicsérhetjük a napot: de mégis úgy sejtem, hogy utunk épp oly jól fog végződni, mint a hogy kezdődött.

- Ez minden esetre jó előjel, kapitány... De vajjon nem késtünk-e el már a Csöndes-tengeri czetvadászatról?

- Szó sincs róla! különben is, ha útközben találkozunk czetekkel, például az Atlanti-óceánban, még mielőtt a Jó-reménység-fokot megkerülnők, legyen meggyőződve, kedves orvos, hogy egyetlen egy alkalmat, illetőleg czetet sem fogunk elszalasztani.

S hogy csakugyan el ne szalasszanak egyet se, Bourcart kapitány mindjárt a második héten kiszabta az őrseget a legénységre: két ember folyton őrködött az árboczokon és szakadatlanul vizsgálta a szemhatárt. Fölszerelték a csónakokat is, hogy alkalomadtán, az első jeladásra, rögtön leereszthessék és üldözdhessék rajtuk a czeteket.

E közben kiérték a La Manche-csatornából s a kapitány nyugat felé fordította a hajó orrát, hogy megkerüljék az Ouessant-fokot. Ez volt Franciaország legszélső pontja, a melyet Bourcart kapitány és Filhiol orvos vágyódva néztek, a míg csak le nem tűnt a szemhatárról.

- A viszontlátásra! - kiáltott föl a kapitány.

- A viszontlátásra! - ismételte Filhiol orvos is.

De mindjárt aztán szorongva kérdezte magában: - A viszontlátásra?... de mikor?... Talán csak évek múlva, - Vagy... soha!

A szél állandóan éjszak-keletről fűjt, s egyenesen az Ortegal-fok felé, Spanyolország éjszaknyugati partjának hajtotta a hajót. A tisztek mind jókedvűek voltak, s esténként, ebéd után élénken társalogtak a hajó kis szalonjában.

- Én ugyan nem panaszkodom, - kiáltott föl Bourcart kapitány elégedetten: - csak így tartson az idő!

- Pedig legalább két héttel megkéstünk az orvos miatt, - jegyezte meg Heurtaux, a második kapitány.

- Oh, nem csak én miattam! - védekezett Filhiol orvos: - hisz kádárjuk sem volt... arra pedig jobban szükségük van, mint én reám!

- Ez már igaz, - hagyta helyben Allotte hadnagy: - de itt is csak öné az érdem, orvos; mert ön szerezte nekünk Cabidoulin mestert is.

- Én még most is csodálkozom, hogy Cabidoulin mester rászánta magát erre az utazásra, - szolt most Coquebert hadnagy. - Tudom, hogy több hajó fölszólította őt: de Cabidoulin mester hallani sem akart az utazásról. Azt mondogatta, hogy ő már csak Havre utcáin fog lavírozni, míg eljön érte a halál... Ez volt a kedvencz szavajárása.

- Már most mindegy, - felelte Bourcart kapitány: - a fő az, hogy itt van a hajón... Elég bajunk volt vele, úgy-e, kedves orvos, míg rávehettük, hogy beszegődjék hozzánk... Azt mondta, hogy megunta a hajózást, hogy addig jár a korsó a kútra, míg eltörik... Hisz önök is tudják már a jó ember litániáját!... S végül még azzal is dicsekedett, hogy ő már mindent látott és tapasztalt, a mit a tengeren látni és tapasztalni lehet.

- Na, ez ugyan túlságos hivalkodás! - vágott közbe Allotte hadnagy: - a tenger oly végtelen, oly csodás, hogy az ember sohasem tudhatja, mi vár rá holnap!

- Ez már igaz! - hagyta helyben Bourcart kapitány. - De hát mi nem félünk a holnaptól, mert a *Saint-Enoch* oly kipróbált hajó, hogy minden veszéllyel megdaczol.

Majd szivarra gyújtva, folytatta:

- A fő az, hogy elég czetet találjunk utunkban és színültig megtölthessük a *Saint-Enoch* összes hordait halzsírral. A többi aztán magától jön, ha az Isten is segít!

- Úgy van! - helyeseltek a tisztek és Filhiol orvos... Sőt talán maga Cabidoulin János Mária is igent bólintott volna rá, oly lelkesülten és mély meggyőződéssel beszélt a kapitány.

Az utazás kedvező és kellemes volt. A *Saint-Enoch*, megkerülvén az Ortegál-fokot, egyenesen Madeirának tartott, mert az Azori- és Kanári-szigetek közt akart keresztül vágni az óceánon.

Mindenki elégedett volt a hajón, csak a tisztek csodálkoztak kissé, hogy mind eddig egyetlen egy bálnát sem vehettek üldözőbe. Láttak ugyan egyet-kettőt, de ezek oly roppant messzire bukkantak föl a hajótól, hogy üldözésükre gondolni sem lehetett. Sokkal okosabb volt egyenesen tovább folytatni az utat azok felé a tengerek felé, a hol gyakoribb a czet, mint például Új-Zeeland környékén, vagy a Csöndes-tenger északi részeiben.

Európa kikötőiből két, körülbelül egyforma hosszú úton lehet eljutni a Csöndes-óceánba; vagy a Jó-reménység-fokát, Afrika legdélibb csúcsát, vagy a Horn-fokot, Dél-Amerika végső pontját kell megkerülni. A Horn-fok megkerülése azonban fölötte veszedelmes, mert ezen a tájon örökös viharok dühöngenek, s csak a gőzösöknek könnyű megtalálni és követni a Magellán-csatorna kanyargós útját, melynek sziklái, zátonyai folytonos veszedelemmel fenyegetik a vitorlásokat.

Ezért sokkal kényelmesebb és biztosabb megkerülni a Jó-reménység-fokot, átszelni az Indiai-óceánt és a Déli-tengert, a hol az ausztráliai partok számos kikötője befogadhatja az esetleg veszélyben forgó hajót.

Ezt az utat választotta Bourcart kapitány is; s mihelyt túl volt a Zöldfoki-szigeteken, rögtön Ascension-, s ezt elhagyva, Szent-Ilona-sziget felé tartott. A tenger «népes» volt ebben az évszakban: alig múlt el nap, hogy a *Saint-Enoch* ne találkozott volna egy-két, sőt több hajóval is; de Bourcart kapitány, mivel nagyon sietett és semmi újságot sem tudott, legföljebb csak a francia lobogót húzatta föl a hátsó árboczra s e száraz köszöntés után tovább folytatta útját.

Az örök éjjel-nappal az árboczokon voltak és vizsgálták a szemhatárt: de hiába! A bálnák csak nem mutatkoztak: bizonyára pár száz mérfölddel lejjebb délnek tanyáztak, a Jó-reménység-fokon túl.

- Vigye a patvar, kapitány! - dörmögött néha Cabidoulin János Mária bosszúsan: - kár volt engem fölvennie a hajóra, hisz nincsen semmi dolgom...

- Majd lesz!... majd lesz! - biztatta őt a kapitány.

- Máskor tizével-húszával bukdácsoltak a cetek ezen a vidéken, - folytatta a kádár, fejét csóválva: - most pedig...

Ebben igaza volt. Valamikor a cetek, bálnák és busaszöketők szinte egymást érték az Atlanti-óceán e részeiben, de az ember oly hevesen üldözte, pusztította a nagy tengeri emlősöket, hogy számuk fölötté megfogyatkozott, s az állatok dél felé, csöndesebb vidékre vonultak.

A *Saint-Enoch* őrei láttak ugyan egy-két bálnát, s az egyik egész közel bukkant föl a hajó mellett: de éppen ez volt a baj, mert megpillantván a hajót, legott ismét a víz alá bukkott, s aztán nem is látták többé. E roppant állatok ugyanis igen gyorsan úsznak s nagy utakat tudnak tenni a víz alatt mielőtt ismét fölbuknának lélegzetet venni.

Deczember közepe táján a *Saint-Enoch* elérkezett a Jó-reménység-fokhoz. Bourcart kapitány máskor mindig meg szokott állni pár napra Fokvárosban, de most nagyon sietett, s mivel különben sem volt szüksége semmire, csak megkerülte a fokot és tovább vitorlázott.

Diaz Bertalan, a ki először jutott el idáig, nem hiába nevezte el ezt a fokot a «Viharok fokának»; az év nagyobb részében heves orkánok korbácsolják föl a tengert itten, s a viharból a *Saint-Enochnak* is kijutott. Három napig verte a szél és az eső, s a tenger háborgása csak akkor kezdett szűnni valamicskét, mikor a hajó megvonult az Amszterdam- és Szent-Pál szigetek mögött.

A vitorlákat keresztbe feszítették egymással, úgy hogy a hajó meglehetősen mozdulatlanul ringott a vízen és Heurtaux kapitány meg Allotte hadnagy csónakra szálltak s a partra mentek halászni. Estére kelve bő zsákmánnyal tértek haza, mert több napra való igen jóízű halat fogtak.

Másnap tovább mentek, s a kedvező szél naponkint hetven-nyolczvan mérfölddel hajtotta őket céljuk felé, úgy hogy február 15-ikén reggel már megpillantották Új-Zeeland déli csúcsát.

III. FEJEZET. Új-Zeeland keleti partja mentén.

A cetevadászok körülbelül harmincz esztendő óta űzik mesterségüket Új-Zeeland partjai mentén, és pedig igen jó eredménnyel. Ez idő szerint talán csak a Csöndes-óceánban van több cet, mint ott: s az egyetlen baj csak az, hogy a cetek nagyon szétszórtaan élnek és fölötte óvatosak, úgy hogy a hajók nehezen férhetnek közelükbe.

- Ha a szerencse kedvez, - magyarázta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak, - pár hét alatt is megtölthetnők halzsírral minden hordónkat. Csakhogy ehhez állandó szép idő is kellene: itt pedig majd minden nap érhetünk vihart.

- De legalább vannak itt kikötők a közelben, a hová bemenekülhetünk a vihar elől?

- Persze, hogy vannak kedves doktor; csakhogy a bálnák nem jönnek ám utánunk a kikötőbe! - nevetett a kapitány.

- S most egyelőre nem pihenünk meg sehol? - tudakolta az orvos.

- De igen; mindjárt holnap horgonyt vetünk Akaroában: ez a legközelebbi és legbiztosabb rév, a hová bármikor bemenekülhetünk, ha a vihar hajt bennünket.

Február 17-ikén a *Saint-Enoch* valóban be is fordult abba a kanyargós, magas domboktól szegélyezett tengerágba, mely az akaroai kikötőbe vezet. A parton itt-ott majorokat lehetett látni s a dombok lejtőin tehenek, ökrök legelészték. Valamivel déli tizenkét óra előtt a hajó megállt és horgonyt vetett szemben egy kis puszta szigettel, mely az öböl közepén emelkedett.

Akaroa a Banks-félszigeten, az öböl jobb partján épült, s ebben az időben még csak kisebb falucska volt. Három nemzet: az angolok, a francziák és a németek alapítottak ott gyarmatokat, míg a szemben fekvő bal parton, melyet lépcsősen emelkedő hegyek szegélyeztek, a bennszülött maorik laktak, függetlenül bár, de mégis az angolok fönnhatósága alatt.

Bourcart kapitány pótolta a hiányt, a mi hajója készleteiben mutatkozott. Élelmiszereket, fát, édes vizet vásárolt és hordatott a hajóra, magának pedig dohányt vett egy angol hajón, mivel már ez is fogytán volt. Aztán megengedte a legénységnek, hogy kimehessen a partra, a városba, szétnézni. Ez ugyan kissé kockáztatott dolog volt, mert Új-Zeelandban gyakori, hogy a hajók legénysége megszökik, mivel nagyon drágán megfizetik a munkást: - de Bourcart kapitány jól ismerte az embereit és bízott bennük. Nem is csalatkozott, mert mind egy szálíg pontosan visszajöttek a hajóra.

Ötödnapra, miután a hajó belsejét is gondosan kitisztították, fölsikálták, Bourcart kapitány fölhúzatta a vasmacskákat és ismét tengerre szállt. Mialatt a hajó lassan ment a kanyargó tenger-ágban, Filhiol orvosnak, a tiszteknek és a vitorlamesternek magyarázgatta terveit:

- Az a szándékom, - mondta, - hogy először is öt-hat hétig itt maradunk Új-Zeeland közelében; aztán pedig tovább megyünk és déli Kalifornia partjain folytatjuk a vadászatot.

- De hátha már itt annyi zsákmányt ejtünk, - szólt Heurtaux, - hogy minden hordónk megtelik halzsírral?

- Alig hiszem, - felelte a kapitány. - A bálnák ilyenkor már szöknek éjszak felé...

- A hová szöknek, oda megyünk utánuk! - vágott közbe Coquebert hadnagy tüzesen.

- Úgy van, úgy! - helyeselte Allotte hadnagy is.

- Önök már megint vetélykednek? - nevetett Bourcart kapitány. - Csak aztán el ne ragadtassák magukat, mert heveségüknek könnyen rossz vége lehetne.

- Szó sincs róla! - kiáltott föl a két hadnagy egyszerre.

- Tehát ismétlem, - mondta a kapitány: - előbb itt próbálunk szerencsét, Új-Zeeland körül, s aztán Kaliforniába megyünk... Mit gondolsz, Ollive mester?

- Azt, hogy nagyon jól van! S ha a cetek éjszak felé szöknek, hát utánuk megyünk, ha kell, a Behring-csatornáig is!

- Jól beszélsz, Ollive mester, - szólt a kapitány, megveregetve a marczona tengerész vállát. - Bár csak Cabidoulin mester is hallaná, vagy ő is így gondolkodnék!

- Ah, ki törődik azzal a halálmadárral! - felelte a vitorlamester vállat vonva. - Egyre fecseg, rémítgeti a legénységet ostoba meséivel: de már úgy megszoktuk, hogy rá sem hallgatunk, vagy pedig kinevetjük.

- Ez a legokosabb, - hagyta helyben a kapitány: - csak hadd beszéljen, amennyit kedve tartja; ti meg mulassatok rajta.

Délután két óra tájban, mikor a *Saint-Enoch* már vagy hat mérföldnyire volt Akaroától, az egyik őrtálló szigonyos hatalmas bálnát látott fölbukkanni, úgy másfél mérföldnyire a hajótól.

Bourcart kapitány azonnal keresztbe feszítette a vitorlákat s a *Saint-Enoch* megállt. Coquebert és Allotte, a két hadnagy, rögtön beültek csónakjukba s mindegyik egy-egy szigonyost meg négy-négy evezőst vitt magával; a szigonyosok a csónak orrában álltak, egy matróz tartotta a szigony végére kötött zsineget, a kormánynál pedig maguk a hadnagyok ültek.

A két csónak halkan, óvatosan közeledett a bálnához, mely lomhán himbálózott a tenger színén. Majdnem egyszerre értek hozzá oly közel, hogy megszigonyozhatták: s a két veszedelmes fegyver süvöltve szelte át a levegőt pár másodpercnyi időközben...

Mind a két szigony bal felén érte a roppant állatot, mely irtózatossal lökéssel szökött előre s villámgyorsan hasította a hullámokat. Coquebert hadnagy csónakja elmaradt; a szigony zsinege összegabalyodott, úgy hogy el kellett vágni. Allotte hadnagy tehát egyedül üldözte a bálnát, barátjának és vetélytársának nem csekély keserűségére!

E közben a csónak, melyet a megsebzett bálna a testébe hajított szigony zsinegénél fogva magával hurczolt, szédítő sebességgel rohant, tánczolt a habokon. Ha a bálna víz alá bukott, gyorsan utána eresztették a zsineget, hogy le ne rántsa, vagy föl ne borítsa a csónakot; s ha aztán ismét a fölszínre jött, megint rövidebbre húzták a zsineget, hogy közelebb jussanak hozzá.

- Vigyázz!... vigyázz! - kiáltott Allotte hadnagy. - Ha ismét fölbukik, Ducrest az egyik, én a másik lándzsát hajítjuk rá...

- Helyes! - felelte a szigonyos, a ki a csónak orrában állva leste a prédát.

Mikor a bálna nem messze tőlük ismét fölbukott, a zsinegnél fogva gyorsan közelebb húzták hozzá a csónakot, s a szigonyos meg a hadnagy bele vágta testébe a lándzsát. De, mivel semmi nemesebb részét nem sértették meg, a vízsugár, mit a bálna fellovellt a levegőbe, nem vörös volt, hanem fehér, mint rendesen.

A sebzett állat még nagyobb sebességgel menekült éjszakkélet felé, Allotte hadnagy csónakja pedig mindenütt a nyomában.

A *Saint-Enoch* fődélzetén Bourcart kapitány s a legénység lázas izgatottsággal követte nyomon a cetvadászat gyors fordulatait; s mivel nem volt lehetetlen, hogy a menekülő bálna több mérföldnyire maga után vonszolja az üldöző csónakot, a kapitány lassankint az üldözők után eredt s vagy két mérföldnyi távolságban követte őket.

Ez alatt Coquebert hadnagy, rendbe hozván összekuszált zsinegét, nagy gyorsasággal evezett szintén a cet felé, hogy segítségére legyen Allotte hadnagynak, a ki szilaj szenvedéllyel hajszoalta zsákmányát.

Fél óra múlva már látni lehetett, hogy a bálna kezd kimerülni. Ha víz alá bukott, pár perc múlva már ismét feljött, annak jeléül, hogy fogytán az ereje és lélegzete.

Allotte hadnagy most még közelebb vontatta csónakját a bálnához, s ugyanakkor, mikor Coquebert csónakjából, mely szintén közel férközött a prédához, a hadnagy belehajította lándzsáját az állatba, Ducrest szigonyos egy szekercze-csapással majdnem tőből leszelte a bálna egyik úszóját. A sebesült állat villámgyorsan bukott alá, de mindjárt aztán ismét feljött a víz színére s oly hevesen paskolta farkával a tengert, hogy a fölvert hullámok majd fölfordították a csónakot. Végre magasra tartotta fejét és az orrából kilövellt vízsugár piros színű lett, a mi közeli végét jelentette.

A két csónak most gyorsan távozott a bálnától, a mely végső vonaglásában roppant erővel verte, paskolta a habokat. Ha csak egy csapása éri is a csónakot, darabokra zúzza, a benne levőkkel együtt. De ez az utolsó erőlködés nem sokáig tartott; pár perc múlva a bálna megszűnt hánykolódni és mozdulatlanul ringott a fölkorbácsolt hullámokon.

Allotte és Coquebert hadnagyok visszaeveztek a hatalmas állathoz, a melyhez a *Saint-Enoch* is gyorsan közeledett. Négy óra tájban a hajó már csak puskalövésnyire volt a bálnától, a melyet öt órára már a hajóhoz vontattak s kötelekkel hozzá is kötöztek. Bourcart kapitány s a legénység ujjongó szerencsekívánatokkal fogadták a két hadnagyot, de volt is miért; az elejtett állat hatalmas bálna volt: lehetett vagy huszonnégy méter hosszú, kerülete pedig, a mellúszói körül 12-15 méter, súlya tehát a 70,000 kilogrammot is megütötte.

- Ez jó fogás volt! - dörzsölte a kezét Bourcart kapitány: - még egy tuczat ilyen állat s minden hordónk színültig megtelik... Igaz-e, Cabidoulin mester?

- Igaz bizony! - felelte a kádár elégedetten. - Mert ebből a dögből, ha nem csalódom, legalább száz hordó halzsírt kiolvasztunk.

- Majd holnap! - mondta a kapitány. - Ma már oly késő van, hogy nem foghatunk hozzá a földarabolásához.

Az éjszaka csendes volt és baj nélkül telt el. Alig kelt föl a nap, a legénység rögtön hozzáfogott a nehéz munkához. Először is lánczokkal kötözték meg a bálnát a mellúszói alatt s kissé fölrontatták a vízből, a hajó-korlát magasságáig. Ekkor legelőbb a fejét darabolták föl négy részre, s külön tették a szája elejét, melyben a bálna fogai, számra vagy ötszáz darab, voltak: ezekből készül a halcsont.

Most egy rőf széles és nyolcz-kilencz láb hosszú darabokra hasogatták szét a bálna háját, melyet nagy halmokba hánytak a hajó elején; aztán lassan-lassan egészen fölbonczolták, beleiról, húsáról mind lehántották a háját és szalonnáját, melyet kiolvasztás végett a katlan körül hánytak össze.

Miután a fejből kiszedték és megtisztították a fogakat, ezeket gondosan elrakták a hajó hátulján: a cetvelőt, mely igen becses patikaszer, szintén kiszedték a fejből, s a többi csontokat belehányták a tengerbe.

Délután és másnap egész nap a halzsír kiolvasztásával vesződtek. A darabokra vagdalt szalonnát beledobták a katlanba, mely alatt tüzet raktak, s az olvadó zsírt csatornákon vezették a készen tartott hordókba. A tüzet a már kiolvasztott és kipréselt hájhulladékkal táplálták, úgy hogy a bálna maga adott mindent, a mi a munkához kellett. A kiolvasztott halzsírt, hogy tisztább legyen, még vitorlavásznon is átszűrték, mielőtt a hordókba folyt, és Cabidoulin mester munkája, a hordók beszőgelése, lezárása csak aztán kezdődött.

Másnap este, mikor a halzsír már mind szépen le volt szűrve a hordókba, Bourcart kapitány megkérdezte a kádárt, hogy nem csalatkozott-e számításában.

- Nem, kapitány, - felelte Cabidoulin mester - a czetnek száztizenöt hordó zsírja lett...

- Tehát még több, mint hittük! - szolt a kapitány elégedetten. - Ez jó jel s ha még néhány ily fogást csinálhatunk, akár mindjárt tovább is megyünk Kalifornia felé.

Új-Zeeland környékén nagyon sok a bálna, s mivel a bálna hallása nem oly finom, mint a czeté, vagy a busaszöketőé, könnyebb is közel férközni hozzá. Ezért szeretnek a czetvadászok ezen a vidéken vadászni, ámbár viszont a tenger maga tele van veszedelemmel, mert alig múlik el éjszaka, hogy vihar ne törne ki rajta.

A négy hét alatt, mit Bourcart kapitány ezen a vidéken töltött, a *Saint-Enoch* tizenegy bálnát ejtett el. Kettőt maga Bourcart kapitány fogott, Heurtaux, a második kapitány ugyanannyit, Coquebert hadnagy hármat és Allotte hadnagy négyet. De ezek mind sokkal kisebbek voltak, mint az első, úgy hogy ezzel együtt összesen csak kilencszáz hordó halzsír került ki belőlük.

A *Saint-Enochnak* tehát új zsákmány után kellett néznie, s Bourcart kapitány elhatározta, hogy az Island-öbölbe megy, a hol angol gyarmat is van; talán ott is akad néhány bálnára, s ha nem: legalább némi eleséget, burgonyát és lisztet vásárolhat.

A három árboczos hajó márczius 30-ikán vetett horgonyt az öbölben, a hol már több czet-vadászhajó állt készen rá, hogy tovább vitorlázik Új-Zeelandból. Miután Bourcart kapitány megtudakolta, hol kaphatna zöldséget, burgonyát és más effélét, csónakba ültette a hajó szakácsát s az egyik hadnagyot, a kik gyorsan eveztek befelé, a kanyargós tengerágon. A major, a hová az angol révkalauz vezette őket, egy bennszülött maori birtoka volt, a ki szívesen látta a vevőket, és jó pénzért mindent adott nekik. Ráadásul jól meg is vendégelte őket finom banánokkal, pasztékával és zamatos fűgével, a mi tömérdek terem ezen a vidéken.

Meg lévén mindene, a mire szüksége volt, Bourcart kapitány nem is időzött tovább az Island-öbölben. Tudván, hogy a bálnák most már elköltöznek ezekből a tengerekből, elhatározta, hogy ő is utánuk megy, - még pedig egyenesen a Szent Margit-öbölbe, a mely Kalifornia déli partjain fekszik.

Ez ugyan körülbelül négyezer mérföldnyi út volt, de a kapitány jókedvűen, reménykedve vágott neki. A kezdet eredményeivel meg volt elégedve, s ezt meg is mondta a kádárnak, a kivel szeretett ingerkedni. Cabidoulin János Mária azonban dörmögve csóválta a fejét és így felelt:

- A kezdet az semmi, kapitány!... Végén csattan az ostor...

- Úgy van! - viszonzá Bourcart kapitány: - várjuk meg tehát a végét, a mely épp oly jó lesz, mint a kezdet volt.

IV. FEJEZET. A Csöndes tengeren.

A *Saint-Enoch* április 3-ikán indult el a hosszú útra s Bourcart kapitány elhatározta, hogy meg sem áll a Hajós-szigetekig, a hol kókuszdiót, eleven szárnyasokat és disznókat szándékozott vásárolni a legénység és a tisztek ételmezésére.

Mivel jó szelűk volt, tíz nap alatt körülbelül kilencszáz mérföldnyire értek már Új-Zeelandtól s körülbelül a Baktérítő környékén vitorláztak.

- Ezen a tájon legmélyebb a Csöndes-óceán, - magyarázta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak: - itt keresztezi a huszonharmadik párhuzamos kör a százhetvenötödik délkört. A *Penguin* hajó fenékmérései szerint ezen a helyen még négyezerkilencszáz yardnyira sem találtak feneket.

- Én azt hittem, - felelte az orvos, - hogy a Japáni-tenger a legmélyebb...

- Tévedés! - mondta Bourcart kapitány: - ez a tenger sokkal mélyebb, körülbelül 9000 méter mély.

- Tehát a tenger mélysége nagyobb, mint földgömbünk legóriásibb hegyeinek magassága?

- Úgy van! Mert a Himalaya legmagasabb csúcsa, a Dava-lagiri, csak 8600 méter.

Április 15-én a *Saint-Enoch* elérkezett a Szamoa-szigetekhez, a Hajós-szigetek legjelentékenyebb csoportjához és horgonyt vetett pár hajókötélnyire a Szavai előtt, a mely talán a legnagyobb e kis szigetek közt.

Egy tuczat bennszülött, királya kíséretében, feljött a hajóra körülnézni. Egy angol tolmács vezette a csaknem egészen meztelen bennszülött vadakat, a kiknek még a királyuk sem viselt ruhát. Bourcart kapitány rögtön ajándékozott neki egy tarka inget, a melyet azonban ő felsége a - lábaira akart felhúzni!

A partra küldött csónakok csakhamar friss kókuszdióval megrakodva tértek vissza, s az angol tolmács csakhamar szerzett bőségesen teknősbékákat, baromfikat és alacsony, de húsos disznókat is, a melyekért Bourcart kapitány mindenféle ócska holmival fizetett, - legkivált olcsó, otromba késekkel, a miket a szamoabeliek nagyra becsülnek.

Harmadnapra tovább utazásuk után az örök egész csapat busaszöketőt vettek észre, vagy 4-5 mérföldnyire a hajó orra előtt. Már majdnem öt óra volt délután s noha már esteledett s a szél is alig lengedezett, Bourcart kapitány mégis meg akarta kísérteni az állatok üldözését.

Rögtön leeresztetett két csónakot, Heurtaux kapitányét és Coquebert hadnagyét, a melyek gyorsan, de óvatosan evezve igyekeztek közeledni a csapathoz.

- Ezeket nehezebb elejteni, mint a bálnákat, - magyarázta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak, - s nem is oly jövedelmező a vadászatuk. Ha megszigonyozzák, oly szédületes sebességgel bukik víz alá, hogy gyakran el kell vágni a szigony kötelét, mert fölborítaná vagy magával rántaná a csónakot; de viszont, ha a csónak nem bocsátja el zsákmányát, majdnem bizonyos, hogy el is ejti az állatot, a melynek már nem igen van ereje másodszor is a víz alá bukni.

A két csónak ezúttal nem nagy szerencsével járt. Csak egyetlen egy közepes nagyságú busaszöketőt sikerült elejteni, noha az üldözött állatok közt volt néhány óriási példány is. Mivel az este már leszállt, a vadászatot félbe kellett hagyni s a legénység csak a megölt busaszöketőt lánczolta oda a hajóhoz.

Másnap reggelre a busaszöketőknek nyomuk sem volt s a *Saint-Enoch* tovább folytatta útját éjszak-kelet felé. Déltájban vagy öt mérföldnyire szél alatt, egy három árboczos hajót pillantottak meg, mely velük egy irányban haladt; hogy miféle nemzetbeli volt, ily messziről nem mondhatták meg biztosan, de vitorláinak formájáról és alakjáról angol hajónak látszott.

Kevéssel ebéd után a szél hirtelen megfordult, még pedig oly hevesen és váratlanul, hogy a fölkorbácsolt tenger egyszerre előntötte a féloldalt hajlott hajó fedélzetét, s Bourcart kapitánynak alig volt elég ideje, hogy szembe fordíttassa a vitorlákat a széllel.

Mialatt a legénység ezzel vesződött, az egyik matróz, Gastinet kormányos, kiszalasztotta kezéből az első árbocz latin vitorlájának kötelét és fejtetőre lebukott a vízbe.

- Egy ember a tengerbe esett! - kiáltott föl rögtön mellette dolgozó társa, s a következő pillanatban Bourcart kapitány már maga ugrott a kormányhoz, hogy a hajót megfordítsa.

A tenger úgy zajlott, háborgott, hogy a csónak leeresztésére gondolni sem lehetett. Szerencsére Gastinet jól tudott úszni, s kibírhatta addig a vízben, míg a hajó megfordul, közeledik hozzá, kötelet hajíthat le neki, a melyen fölhúzhatják.

Egyelőre mentő-öveket dobáltak le neki; de mivel szél alatt esett a tengerbe, a mentő-övek nem juthattak el hozzá s Gastinet úszva igyekezett elérni őket.

E közben Bourcart kapitány már lassan fordította a hajót; a legénység emberfölötti erővel húzta a vitorla-köteleket, az árboczok nagy roppanással hajladoztak és a hajó, majdnem egészen féloldalt dülve a vízen, nagy szökéssel fordult oldalt: - Gastinet alig volt tőle kőhajításnyira.

E pillanatban azonban a helyzet hirtelen válságosra fordult.

- Czápa!... czápa! - kiabáltak a hajó orrában álló hajóslegények rémülten.

Valóban, a rettenetes szörnyeteg ott bukdácsolt szél alatt a tajtékzó tengerben, s alig volt száz lábnyira Gastinetől. A szerencsétlen azonban nem látta az iszonyú állatot, nem hallotta társai kiabálását sem, és nem is sejtette a roppant veszedelmet, mely fenyegette.

E perczen két lövés dördült el. Heurtaux, a második kapitány és Allotte hadnagy ugyanis gyorsan leszaladtak puskájukért s csaknem egyszerre lőttek rá a falánk szörnyetegre.

Eltalálták-e?... Ki tudhatta volna! Egyelőre lebukott a víz alá s nem látszott ocsmány, nagy feje.

A hajó ezalatt egészen megfordult s egy pillanatig mozdulatlanul állt. Vitorlái ide-oda csapdostak, mert a szél még nem kapott beléjük, s kérdéses volt, hogy ha neki duzzadnak, a hirtelen lökés nem téríti-e el a hajót abból az irányból, a melyben mennie kellett, hogy a szerencsétlen vízbe esettet kimenthesse...

Egy álló perczig szörnyű izgatottság fojtogatott mindenkit... A *Saint-Enoch* veszedelmesen ingadozott, majd vitorlái lassankint duzzadni kezdtek, s aztán az egész hajó egyszerre féloldalt dült és nagy szökéssel, nyögve, recsegve lódult neki abban az irányban, a merre Gastinet hánycódott a habokon, görcsösen kapaszkodva az elért mentő-övbe.

Rögtön lehajították neki a kötelet; Gastinet elkapta s teljes erőből igyekezett fölfelé kúszni, de a hajón levők is gyorsan húzták fölfelé. A matróz még pár lábnyira volt a hajó korlátjától, mikor a czápa ismét fölbukott és hátára feküdve, nagy ugrással akarta elérni menekülő áldozatát: de hiába... már nem érhetette utol.

Gastinet rögtön elájult, mihelyt letették a fedélzetre. Mialatt az orvos fölmosdatta, Ducrest szigonyos gyorsan nagy darab marhahúst kötözött egy vashorogra és beledobta a tengerbe.

A czápának nyoma sem volt... Egyszerre csak erősen megrándult a kötél, melyet a szigonyos óvatosságból jól megkötött a hajón.

A czápát megfogták! Hat ember teljes erejéből húzta a kötelet s az iszonyatos szörnyeteg csakhamar látható lett. A mint fejét fölhúzták a hajó korlátjáig, hurkot vetettek a farkára is, azt is fölhúzták s aztán egy rántással a födélzetre dobták.

Pár szekercze-csapás végzett a czá pával, s ekkor a hajósok csupa kíváncsiságból fölbontották a gyomrát, hogy mi van benne. Hát biz ott elég hely lett volna a szegény Gastinet számára, bár sok lim-lom volt már benne: egy üres palaczk, három konzerv-doboz bádogból, sok kötélvég, rongy, egy elnyűtt hajó-seprű, különféle csontok, egy viaszos vászonköpönyeg, egy öreg halász-csizma s egy nagy rozsdás lakat.

- Valósággal ez a tenger szemetes ládája! - kiáltott föl Filhiol orvos. - De most már, hogy láttuk, mi van benne, jó lesz visszadobni a tengerbe, hadd falják föl a testvérei.

- Szó sincs róla, kedves orvos! - szólt Bourcart kapitány.

- Micsoda? Nem dobja vissza a tengerbe? - kérdezte az orvos álmélkodva. - Hát ugyan mit akar vele?

- Hasznát veszem.

- Hasznát?... Hogy-hogy?

- Sokféleképpen. A zsírja, vagy ha jobban tetszik, az olaja, sokkal kitűnőbb, mint a csukamáj-olaj, mert sohasem avasodik meg; a bőréből, ha megszáritják és kicserzik, a legfinomabb erszényeket, tárczákat készítenek, vagy könyveket kötnek bele: ez a chagrin-bőr; sőt meg is főzik...

- Ej, ej kapitány! - kötekedett az orvos: - talán csak nem akarja elhíttetni velem, hogy a czápát meg is eszik?

- Már hogy ne ennék meg! Sőt úszóit úgy szeretik a Mennyei Birodalomban, hogy tonnája hétszáz frankba kerül. Mi ugyan finnyásabbak vagyunk, mint a kínaiak, de azért a húsából olyan halenyvet készítenek, mely sokkal alkalmasabb a bor tisztítására, mint a vizahólyag. Egyébként, a ki nem undorodik olajos íztől, meg is szeretheti a rántott czápát, a mely éppen nem rossz eledel.

Filhiol orvos nagyot nevetett, de azért nem kért a czápa pecsenyéjéből.

Április 25-ikén a *Saint-Enoch* átszelte az Egyenlítőt, a minek öröme a tisztek is, a legénység is egy-egy pohár borral többet ittak. Még Cabidoulin mesternek is jó kedve kerekedett, úgy, hogy mikor koczintott Ollive mesterrel, nagyot kurjantott magos kedvében.

- No öreg, hát észre tértél? - kérdezte a vitorlamester nevetve. - Hát már nem hiszed, hogy pórul járunk?

- De nagyon is hiszem! - felelte a kádár egyszerre elkomolyodva. - Hanem azért egy pohár bor nem árt; s ha már elpusztul az ember, hát inkább jó kedvűen, mint kétségbeesve pusztuljon el.

A Csöndes-tenger e részén gyakori a szélszél, s a *Saint-Enoch* is szinte alig mászott a tikkadt, fülledt levegőben. Az unalom gyötört mindenkit, s az volt minden szórakozásuk, hogy esténként összeültek beszélgetni.

Egy délután, április 27-dikén, Bourcart kapitány, a többi tisztek, Filhiol orvos, meg Cabidoulin és Ollive mester szintén együtt ültek a hajó farán és beszélgettek.

Heurtaux kapitány, nyilván ugratni óhajtván a kádárt, hirtelen így szólt:

- No, Cabidoulin, meg van-e elégedve az utazással? A hajófenékben már kilencszáz hordó halzsírunk van, s még egyetlen egy baleset sem ért bennünket:

- Kilencszáz hordó még nem kétezer hordó, kapitány, - felelte a kádár, fejét csóválva; - s, a többi tizenegyszázat aligha lesz oly könnyű megtölteni, mint a hogy a pipámat megtömöm.

- De azért mégis megtöltjük, - csipkelődött Coquebert hadnagy, - ha csak a nagy tengeri kígyó mind föl nem falja a bálnákat az orrunk előtt.

- Hát pedig az is megtörténhetik, uram! - viszonzá Cabidoulin János Mária komolyan.

- No mondja, Cabidoulin mester, - kérdezte most Bourcart kapitány: - aztán csakugyan hiszi, hogy van ilyen szörnyeteg?

- Hogy hiszi-e? - kiáltott közbe Ollive mester: - hisz egész nap egyébről sem fecseg a legénységnek! Szerencse még, hogy a legénységnek több esze van, mint neki, s azért csak nevet a meséin.

- Nem jól van ez, Cabidoulin mester, - feddette őt Bourcart kapitány. - Mire való ilyesmivel izgatni a legényeket?

- Mire való? - felelte a kádár: - hát arra való, hogy ne nagyon ijedjenek meg, ha találkozunk a tengeri kígyóval, vagy más efféle szörnyeteggel.

- Bár csak találkoznánk velük! - kiáltott föl Coquebert hadnagy nevetve: - legalább színről színre meglátnók, hogy milyenek.

- Ne mondjon ilyet, hadnagy! - ijedezett a kádár: - utóbb még megbánhatná, a mit kívánt.

- Ej, ej, Cabidoulin mester, - szólt most Bourcart kapitány: - talán csak nem beszél komolyan? Hisz mindenki tudja, hogy nincsenek ilyen szörnyetegek?

- Pedig bizony vannak! - nyakaskodott Cabidoulin János Mária: - és Isten óvja tőlük a *Saint-Enochot*!

Most Filhiol orvos is megszólalt:

- Én pedig tudom, hogy nincsenek. Majdnem mindent olvastam, a mit ezekről a szörnyetegekről írtak, s tudom, hogy kinevették azokat az újságokat, a melyek először tálták föl ezeket az ostobaságokat... Pedig ez a mese épp oly régi, mint maga az ember! Már az ókorban is megtaláljuk nyomait... a Scylla és Charybdis legendájában... Aztán Plinius is beszél egy kételtű kígyóról, a melynek kutya-feje, pikkelyes teste van és lerántja a hajókat a mélységbe... Tíz vagy tizenkét századdal később a norvég Pontoppidan püspök szintén leír egy tengeri szörnyeteget, melynek lófeje s oly nagy szarvai vannak, mint egy árbocz, a szemei feketék, a sörénye fehér, s ha fölbukik vagy lebukik, egész örvény támad körülötte... Aztán keletkeztek a mesék az óriási polipokról, fejlábúakról, a melyekről azt mondják, hogy egy-egy karjuk harmincz, negyven, száz láb hosszú: - holott az egész állat, a csápjait is számítva, legföljebb csak hetven-nyolczvan centiméter lehet!

- De hát a ki látta? - szólt a kádár.

- Látta? - kérdezte Bourcart kapitány. - Hát ki látta?... és mit látott?

- Senki sem látta! - folytatta Filhiol orvos. - Nincs két ember, a ki állítólag látta és egyformának mondaná ezt a szörnyeteget. Az egyik szerint hegyes orra volt, a másik szerint kutyafeje, a harmadik szerint olyan úszói voltak, mint az elefánt fülei s azokkal evezett, a negyedik szerint csak a farkával hajtotta magát... Aztán ott van a híres nagy fehér bálna, a *Moby Dick*, melyre a

skót czetvadászok több mint kétszáz esztendeig vadásztak s ez idő alatt soha senki sem látta!...

- De azért mégis hitték, hogy él! - kaczagott Bourcart kapitány.

- Természetesen! - felelte Filhiol orvos: - épp úgy mint hittek a nem kevésbé legendászerű tengeri kígyóban is, a mely vagy negyven éve, kétszer is megjelent: egyszer a Gloucester-öbölben, másodszor az amerikai vizekben, harmincz mérföldnyire Bostontól.

...Mi volt mind ebből igaz?...

A *Concordia* bárka 1819-ben, Race-Pointtól tizenötszáz mérföldnyire találkozott valami kígyó-féle tengeri szörnyeteggel, mely öt-hat lábnyira emelkedett ki a vízből, a bőre fekete volt, a feje olyan, mint a lóé, vagy inkább a hüllőé, de nem volt hosszabb ötven lábnál: tehát még oly hosszú sem, mint a bálna, vagy a busaszökető.

Schielderup kapitány 1849-ben az Osterssen-sziget s a szárazföld közt levő tengerágban látott egy tengeri kígyót, mely legalább hatszáz láb hosszú volt és aludt a vízben.

A *Castillan* ört álló matrózai 1857-ben szintén láttak egy roppant nagy, hordó-fejű szörnyeteget, melynek hosszát legalább kétszáz lábra becsülték.

1862-ben, Bouyer kapitány, az *Alecton* parancsnoka...

- Bocsánat orvos úr, - vágott közbe Cabidoulin mester: - én ismertem egy matrózt, a ki a hajón szolgált. Ez látta is azt a szörnyeteget.

- Helyes! - felelte Filhiol orvos. - Ha látta, akkor meg is mondta, hogy ez a szörnyeteg egy igen nagyra nőtt fejlábú volt, szürkés-vörös színű, kocsonyás testű állat, gömbölyű testén hátul két úszója volt, szemei kidülledtek a fején, csőre, mint a papagájé, feje fölött nyolcz karja volt, kétezer kilogrammot nyomott, ámbár fejétől a farkáig csak öt-hat méter hosszú volt... E szerint nem a tengeri kígyót látta...

- Ha ilyen undok szörnyetegek vannak, - felelte a kádár: - mért ne lehetnének tengeri kígyók is?

- Mert nincsenek! - folytatta Filhiol orvos; - de íme, a további fölfedezések.

1864-ben, San-Franciscótól pár száz mérföldnyire, a *Comélis* hollandus hajó összeütközött egy polippal, melynek egyik karja, tele szívókkal, megragadta a hajó orrát és lehúzta egész a víz színéig, hogy majd felborult. Mikor ezt a kart levágták, más kettő kapaszkodott bele a hajó karfájába, s miután ezeket is leszelték bárdal, még más nyolcz kart kellett levágniok, a melyek erősen oldalt billentették a hajót.

Pár évvel később a mexikói-öbölben, egy békafejű, kiálló szemű szörnyetegről beszéltek, a mely két karjának kezeivel belekapaszkodott egy csónakba. Hatszor kellett rá löni revolverrel, míg az óriás béka eleresztette a csónakot és eltűnt a vízben.

1873-ban a *Lida* cutter találkozott egy szörnyeteggel a Sleaford-szorosban; a *Nestor* pedig, Malacca és Penang közt, nem messze ment el egy kétszázötven láb hosszú, ötven láb széles, négyszögletes fejű, feketesárgán csíkozott szörnyetegtől, mely a szalamanderhez hasonlított.

Vége 1875-ben, húsz mérföldnyire a San-Rocco-foktól, Brazília éjszak-keleti csúcsa közelében, Drivor György, a *Pauline* kapitánya, egy roppant kígyót látott, mely körülfont egy bálnát és úgy szorította, fojtogatta, mint az óriáskígyó a prédáját. Ez a kígyó olyan színű volt, mint a tengeri angolna és százhatvan-százhetven láb hosszú lehetett; játszott zsákmányával, a melyet aztán lerántott magával a mélybe.

Ezek voltak az utolsó adatok, a melyekről Filhiol orvos tudott. Hogy mennyi volt igaz az itt felsorolt állításokból, azt sem ő, sem senki más el nem dőnthette; és ámbár Cabidoulin János Máriának semmi esetre sem volt igaza, mikor azt hitte, hogy oly nagy szörnyetegek is laknak a tengerben, a melyek egész hajókat leránthatnak a mélységbe: viszont az is kétségtelen, hogy annyi ember tanúsága ellenére nem szabad tagadnunk a nagyobb fajta polipok, fejlábúak, különösebb szörnyetegek előfordulását.

A szélcsönd a beszélgetés után még pár napig tartott, s az idő csak május 5-ikén fordult jobbra. Friss szellő támadt s a *Saint-Enoch* vígan haladt éjszak-kelet felé.

Ugyanez napon viszontlátták azt a hajót, a mellyel egyszer már találkoztak, s a mely velük egy irányban vitorlázott.

- Bizonyára ez is cetvadász-hajó, - mondta Bourcart kapitány, mikor a messzelátóval jól megnézte: - s alighanem szintén a Margit-öbölbe igyekszik, mint mi.

- Az meglehet, - felelte Heurtaux kapitány: - csak azt szeretném tudni, miféle nemzetiségű.

- Kérdezzük meg! - mondta Coquebert hadnagy. - Ha fölhúzzuk a lobogónkat, ő is bizonyára felel és fölhúzza a magáét.

Pár pillanat múlva a francia zászló már ott lengett a *Saint-Enoch* hátulsó árboczán... de az ismeretlen hajó nem felelt az udvarias fölszólításra.

- Akkor bizonyos, hogy angol! - kiáltott föl Allotte hadnagy: - mert ilyen udvariatlanok és pöffeszkedők csak az angolok lehetnek!

És a *Saint-Enoch* fődélzetén senki sem kételkedett, hogy ez a hajó csakugyan angol hajó!

V. FEJEZET. A Szent-Margit-öböl.

Ámbár a kedvező szél állandó maradt, a *Saint-Enoch* mégis csak a vadászati idő vége felé ért a Margit-öbölbe, mert már megkésve indult el úgy Havreből, mint Új-Zeeland alól. A bálnák rendszeren csak akkor jönnek ebbe az öbölbe, mikor a nőstények megfiadzanak, s aztán tovább költöznek a Csöndes-tenger északi vidékeire.

Mind a mellett, mivel a *Saint-Enoch* fele rakománya már meg volt, könnyen pótolhatta a hiányt, ha még néhány jó fogást csinál.

Május 13-ikán pillantották meg az amerikai partot, még pedig a Szent-Lukács-fokot, az ó-kaliforniai félsziget legdélibb csúcsát. E part mentén haladva a *Saint-Enoch* több oly sziget mellett ment el, a melyen csak vadkecskék, tengeri farkasok és vízi szárnyasok vannak. Heurtaux kapitány, a ki szenvedélyes vadász volt, több ízben kievezett a partra és mindig bő vadászsákmánnyal tért vissza a hajóra.

Május 7-ikén végre odaértek a Margit-öböl torkolata elé, de mivel az öbölben sok a homokzátony, a *Saint-Enoch* csak igen lassan és óvatosan ment előre, keresve a horgonyvetésre alkalmas helyet. Az öböl tele van hallal; partjait ellepik a fókák, teknős békák és szárnyasok s mialatt a hajó lassan haladt a homokzátonyok közt, Heurtaux kapitány, a két hadnaggyal együtt, gyakran csónakba ült és ki-kirándult vadászni a partokra.

Végre, három napi keresgélés után, a *Saint-Enoch* horgonyt vetett a part közelében, igen alkalmas helyen, a hol tiszta vizű patak is volt a szomszédságban.

Negyvennyolcz órával később egy három árboczos hajó tűnt föl a szemhatáron, a melyre a *Saint-Enoch* legénysége rögtön ráismert. Ugyanaz az angol hajó volt, a mely a sík tengeren nem fogadta köszöntésüket; most, a mint közeledett feléjük, elolvashatták a nevét is: *Repton* volt a neve, Belfastból jött, s a mint később megtudták, a kapitányát Kingnek, a hadnagyát Strokenak hívták.

Egyelőre, a míg a bálnák mutatkoznak, Cabidoulin mester, a hajóács és a hajókovács meg a legénység kétharmada kiment a partra fát vágni, részint a konyha számára, részint azért is, hogy legyen mivel tüzelni, ha majd a zsírt kiolvasztják.

Május 25-ikén napszállat felé az őrt álló Kardek szigonyos több fölszálló vízszugárt vett észre... valószínűleg bálnák voltak, a melyek alkalmas helyet kerestek a nőstényeknek, a hol megfiadzhassanak.

Késő este lévén, Bourcart kapitány azt határozta, hogy holnap korán leereszteti a csónakokat, s ha a bálnák ismét mutatkoznának, azonnal megkezdi a vadászatot. Egyúttal nagyon szigorúan lelkére kötötte embereinek, hogy óvatosak legyenek és ne tegyék kockára életüket ok nélkül.

- Nini! Mért kell egyszerre oly óvatosaknak lenniök? - kérdezte Filhiol orvos, mikor egyedül maradtak.

- Azért, kedves doktor, mert itt nőstény bálnákkal lesz dolgunk; ezek ugyan több zsírt adnak, mint a hímek, de félelmetesebbek is. Aztán meg, ha észreveszik, hogy üldözik őket, villámgyorsan menekülnek, s az egész évszakban nem térnek többé vissza ide; sőt még a többieket is magukkal ragadják: s akkor ugyancsak üthetjük a nyomukat a Csöndes-tenger végtelen sivatagján!

- Hátha a kölykük is velük van?

- Ó, akkor könnyen boldogulunk velük. Az anya-bálna nem gyanakvó, gondtalanul játszadozik kölykével, egész közel lehet férni hozzá, úgy, hogy úszójába lehet hajítani a szigonyt. Az se baj, ha elhibázzuk, mert ha menekül, üldözőbe vesszük a csónakkal, még ha több óráig kell is utána eveznünk. A kicsike ugyanis hamar elfárad és hátra marad; az anyja pedig nem hagyja el, és szintén hátra marad, úgy, hogy könnyű utolérni és megszigonyozni.

- Akkor nem értem, mért félelmetesebbek a nőtény bálnák, mint a hímek - mondta az orvos.

- Azért, mert az anya-bálna nagyon dühös állat. Jaj a szigonyosnak, ha a kis bálnát megsebzí! Az anya dühösen rárohan a csónakra és darabokra zúzza farkával, s nem egy ember fizetett már életével a szigonyos könnyelműségéért vagy ügyetlenségéért!

Másnap reggel hét órakor Bourcart kapitány, Allotte és Coquebert hadnagyok, meg Heurtaux, a második kapitány, beszálltak a négy csónakba a megfelelő legénységgel; Filhiol orvos, a ki szintén kedvet kapott a vadászatra, Bourcart kapitány csónakjában ült.

Fél mérföldnyire a hajótól egy anya-bálna játszadozott kis kölykével, s a három csónak, hogy még evezőnek se kelljen paskolni a vizet, fölhúzta vitorláit s úgy közeledett a préda felé.

A szerencse Allotte hadnagynak kedvezett: ő ért leghamarabb közel az állathoz. De a bálna is észrevette a csónakot, és éppen víz alá akart bukni, midőn Ducrest megcsóválta szigonyát és teljes erejéből ráhajította. A szigony csaknem tövig bele ment a bálna hájába, de szerencsétlenségre, mint ez gyakran megesik, eltörött, s a bálna meg kis kölyke menekültek.

E pillanatban ért oda a másik három csónak is, és most mind a négy vad hajsztát kezdett a menekülő bálnák után. Az anya-bálna 8-10 méter magasra lövellte orrából a vizet, mely fehér gőzzé válva hullott vissza, annak jeléül, hogy nincs halálra sebezve.

A matrózok roppant erőfeszítéssel eveztek, de a bálna mindig százötven-kétszáz méternyire járt előttük, úgy, hogy meg sem lehetett kísérteni a szigonyozást. A kis kölykét ugyan el lehetett volna ejteni, de Bourcart kapitány óvatosságból megtiltotta ezt.

Két órai szilaj hajtó-vadászat után, mikor a matrózok már csüggedni kezdtek, a kis bálna egyszerre hátra maradt anyjától: már kimerült és nem bírt oly gyorsan menekülni. A matrózok új erőre kaptak, az evezők mélyen merültek a vízbe s a csónakok szinte röptek a tengeren... Lassankint fogyott a távolság köztük és a bálna közt: az anya nem akarta cserben hagyni kölykét!

Tizenegy óra tájban Heurtaux kapitány csónakjából ráröpült a második szigony a bálnára, s most már biztos volt a préda!... A többi csónak lassan, óvatosan közeledett, félve a bálna farkának irtózatossapásaitól... De néhány ügyesen hajított szigony, vakmerő szekercze-csapás véget vetett neki: - fél óra múlva a zsákmány holtan himbálózott a tengeren, a kicsike pedig eltűnt a vízben.

Mivel a tengeráramlat kedvező volt, könnyen oda vontatták a bálnát a hajóhoz, és még ugyanazon délután hozzá is kötözték, hogy holnap megkezdhesék földarabolását.

Másnap kora reggel egy spanyol jött oda csónakon és a kapitánnyal óhajtott beszélni. Arra kérte, hogy hadd vihesse el a bálnának azokat a részeit, a melyekből már nem olvasztják ki a zsírt, mert nem érdemes velük vesződni.

Bourcart kapitány megengedte s a spanyol elégedetten távozott, de lementében a hajóról megállt a bálnán és így szólt:

- Ez a legnagyobb bálna, a melyet három hónap óta a Margit-öbölben elejtettek.

- Jól ütött ki az idei vadászat? - kérdezte Bourcart kapitány.

- Bizony nem mondhatnám, - felelte a spanyol: - összesen alig tizenhatsz-húsz bálnát ejtettek el.

A következő két napon kiolvastották a bálna zsíráját: százhuszonöt hordóval lett, tehát még többet adott, mint a legelső.

A *Saint-Enoch* egész június 17-ikéig a Margit-öbölben maradt, hogy megtölthesse minden hordóját, s ez idő alatt a legénység csakugyan el is ejtett néhány bálnát, köztük két elég nagy hímet is.

Az öbölben volt néhány amerikai hajó is, a melyek szintén bálnákra vadásztak. Ezek egyikének, az *Irwingnek* parancsnoka megbarátkozott Bourcart kapitánnyal és meg is látogatta a hajón. Beszélgetés közben egyszer megkérdezte Bourcart kapitánytól, hogy hova szándékozik a Margit-öbölből, ha teljes lesz a rakománya.

- Visszamegyek Havrebe, - felelte Bourcart kapitány: - ott eladom a halzsírt, s aztán megint elindulok az új vadászatra.

- Nagy időpazarlás, - mondta az amerikai kapitány. - A halzsírt eladhatná közelebb is, nem kellene itt hagynia a Csöndes-tengert, megtennie a nagy utat egész Dél-Amerika körül, s az Atlanti-óceánon föl Havreig. Ellenkezőleg, mindjárt megkezdhetné a bálna-vadászatot a Kuruli-szigetek körül és az Okhocki-tengerben, még pedig éppen a legkedvezőbb évszakban.

- Igen ám, - tűnődött Bourcart kapitány: - de hol adjam el a rakományomat?

- Hol?... Hát Vancouverben!

- Vancouverben?

- Úgy van... Vancouver-sziget kikötőjében, Victoriában. Ott most nagyon keresik a halzsírt, s jó áron adhatná el egész rakományát.

- Becsületemre, ez jó gondolat! - kiáltott föl Bourcart kapitány: - s köszönöm önnek, uram, hogy megpendítette.

A Vancouver-sziget az amerikai vizekben fekszik, egy magasságban az angol Kolumbiával, tehát körülbelül huszonöt foknyira éjszak felé a Margit-öböltől. Jó széllel a *Saint-Enoch* két hét alatt oda érhet.

Az amerikai kapitány gondolata tehát igen jó gondolat volt; ha sikerül, a *Saint-Enoch* egy esztendőben kétszer vadászhatik, a mi ritka szerencse. Valószínűleg a *Repton* is oda igyekszik, az az udvariatlan angol hajó, a mely kevéssel a *Saint-Enoch* után érkezett a Margit-öbölbe, de sem a francia, sem az amerikai hajókkal nem érintkezett. De ezek sem igen törődtek ám vele.

Bourcart kapitány tehát elhatározta, hogy Vancouverbe megy, és június 17-ikére tűzte ki az indulás napját. A *Saint-Enochnak* tizenhét száz hordó halzsírja és körülbelül ötezer kilogramm halcsontja volt. Ezt eladja Vancouverben s aztán rögtön neki indul a Csöndes-tenger északkeleti vizeinek s tovább folytatja a vadászatot.

Az indulást megelőző napon különös dolog történt. Heurtaux, a második kapitány és Coquebert hadnagy kieveztek a partra csónakjaikkal, hogy a tegnap levágott fát a hajóra szállítsák. Éppen partra szálltak, midőn egyikük hangosan fölkiáltott:

- Bálna!... bálna!...

Valóban az volt: egy hatalmas anya-bálna úszkált kölykével játszadozva, körülbelül fél-mérföldnyire tőlük. De nem vehették üldözőbe, mert nem voltak fölkészülve a vadászatra, s ezért sóvárogva, szinte keseregve nézték a biztos prédát, mely lassan úszott befelé az öbölbe.

Egyszerre csak a dombos parthajlás mögül két csónak bukkant elő: a *Repton* csónakjai voltak melyek a bálna üldözésére indultak.

A két csónak gyorsan közeledett; az egyik jóval megelőzte a másikat, mert valószínűleg előbb indult el, s már a lobogót is fölhúzta a csónak farán, jelezvén, hogy támadásra készül. A *Repton* maga vagy három mérföldnyire czirkált tőle.

Heurtaux, Coquebert és a matrózok is mind fölsiettek egy közeli dombra, a honnan jól láthatták a vadászatot. Félhárom lehetett, mikor az első csónak szigonyosa megcsóválta fegyverét a feje fölött és ráhajította a bálnára.

Az állat nem vette észre a közeledőket és gondtalanul játszott kölykével. Szerencsétlenségre éppen akkor, mikor a szigony süvöltve szelte át a levegőt, a kis kölyök elébe került, s a fegyver nem az anyját érte, hanem őt, még pedig éppen az ajkán.

A seb halálos volt; a kis bálna néhány kínos vonaglás után fölfordult és mozdulatlanul úszott a vízen. Az anya-bálna irtózatossá dühbe jött; roppant farkával egész hegyeket paskolt a vízben s mint a villám rohant rá a csónakra. Hiába eveztek az angolok visszafelé - nem volt menekvés! Hiába hajigálták a bálnát lándzsákkal, szigonyokkal: a neki vadult állatot mi sem tartóztathatta föl...

A második csónak még vagy háromszáz ölnyire volt és nem segíthetett veszélyben forgó társain...

A bálna egyetlen farkcsapásával száz darabra törte a csónakot, mely rögtön elmerült a bent ülőkkel együtt... Talán mind elvesztek, mert lehetetlen, hogy a roppant ütés el ne kábította volna őket!

- A csónakba!... a csónakba! - kiáltott föl Heurtaux kapitány és rohant a csónakok felé.

Mind lélekszakadva követték. Emberélet megmentéséről lévén szó, senki sem habozott, bár a kárvallottak a *Repton* hajóról valók voltak.

A kilencz emberből, a kik a szétzúzott csónakban ültek, csak hét bukkott föl a víz színére: kettő lent maradt... azok már elvesztek! A bálna e közben vissza úszott kis fiához, melyet a tengeráramlat már vitt kifelé az öbölből, s vele együtt eltűnt, lebukott a víz alá...

Heurtaux és Coquebert épp akkor értek oda a szerencsétlenség színhelyére, mikor a másik angol csónak. Segíteni akartak neki a mentés munkájában, de a *Repton* második kapitánya durván, megvetően rájuk rivallt:

- Menjetek a dolgotokra!... Semmi szükségünk rátok!

A francziák meghökkenve néztek össze, és szótlanul fordultak vissza. Mikor este fával megterakodva visszatértek a *Saint-Enoch* födélzetére s elbeszélték, hogy jártak, Bourcart kapitány megdicsérte őket, hogy segítségére mentek a veszedelemben forgó angoloknak. Majd így folytatta:

- Tudtuk, hogy angolok... de, hogy ennyire angolok és dölyfösek, azt még sem hittem volna!

VI. FEJEZET. Vancouver.

Vancouver-sziget Éjszak-Amerika nyugati partjával szemben fekszik s politikailag az angol Kolumbiához tartozik; hossza ötszáz, szélessége százharmincz kilométer s valamivel több, mint száz év óta angol birtok. Fővárosa Victoria, a mely rohamosan emelkedett, mióta a Fraser folyó medrében dús aranyereket találtak s a kezdetben jelentéktelen kikötő, később egész Brit Kolumbia fővárosa lett: Történetünk idejében (1863) azonban még korántsem volt oly fontos kereskedelmi piacz, mint a minő ma, noha Bourcart kapitánynak már akkor sem kellett aggódnia, hogy nem tudja eladni rakományát.

A *Saint-Enoch* baj nélkül tette meg az utat, mely azonban tizenhat napig, tehát két nappal tovább tartott, mint Bourcart kapitány számította. Victoria kikötőjében csak két hétig szándékozott mulatni, remélvén, hogy ennyi idő alatt eladhatja a rakományt és megtisztíthatja, rendbe hozhatja hajóját is.

Az *Irwing* kapitánya igazat beszélt, mikor azt mondta, hogy a halzsírnak jó ára van Victoriában. William Hope, a legnagyobb kereskedők egyike két kézzel kapott Bourcart kapitány ajánlatán s oly drágán vette meg a *Saint-Enoch* rakományát, a mennyit Európában sohasem adtak volna érte.

Bourcart kapitány elégedetten ment vissza hajójára és kezét dörzsölve mondta helyettesének:

- Nos, Heurtaux, megkötöttem az alkut! Most már csak a hordókat kell kirakni.
- Hát a halcsont?
- Eladtam azt is. Holnap mindjárt hozzáfoghatunk a munkához.

A tizenhétszáz hordó partraszállítása jó egy hétig eltartott s ez alatt az idő alatt Cabidoulin János Máriának volt legtöbb dolga. Minden egyes hordót gondosan megvizsgált, fenekét is, tetejét is megkopogtatta, hogy tele van-e, nehogy aztán a vevő előálljon, hogy ebből vagy amabból a hordóból hiányzik. Mikor ezzel elkészült, még súlyosabb munka várt rá: egyenként kellett megvizsgálania és kijavítania azokat az üres hordókat, melyeket Bourcart kapitány az új csetvadászatra vásárolt.

A kádár tehát nyakig úszott a munkában s az egész idő alatt nem igen volt kedve beszélgetni. Annál többet és vígabban beszélgettek a tiszték, a kiknek kétszeres örömük volt, mert jó áron eladták az egész terhet s megint azonnal folytathatták a vadászatot.

- Ön igazán szerencsés ember, kapitány! - mondta egy este Filhiol orvos a parancsnoknak.
- Ez még semmi! - felelte Bourcart kapitány. - Hanem ha beválik az, a mit tervezek...
- S mi lenne az?
- Hogy két hónap múlva, ha ez a második kirándulás is oly jól sikerül, mint az első, ismét itt leszünk Victoriában s eladjuk az Okhoczki-tengerben elejtett bálnák zsíráját!
- Adja Isten! - felelte Heurtaux kapitány s erre mindnyájan koczintottak.

Filhiol orvos, mivel egész nap semmi dolga sem volt, kijárt a városba sétálgatni, sőt gyakran messzire elballagott a városon kívül is. A part mentén többször találkozott bennszülött indusokkal, de a vörösbőrűek nem igen tetszettek neki. Az odavaló fajta valóban nem is a szebbek közül való; jobbára zömök, elhízott férfiak, az arcuk szabálytalan, a fejük idomtalan

és igen nagy, a szemük apró, a szájuk nagy, tompa orruk czimpáiban pedig ércgyűrűket vagy fadarabkákat viselnek.

A sziget e részében és belsejében roppant rengeteg van, tele szálas fenyőkkel s ciprusokkal. Itt hát könnyű volt tüzelőfát szerezni a *Saint-Enoch* számára: csak le kellett vágni és a hajóra hordani. Vad is volt bőven és Heurtaux kapitány és Allotte hadnagy több szarvast lőttek, a minek a szakács ugyancsak megörült. Voltak farkasok, rókák és hermelinek is, de ezek nagyon vigyáztak magukra és gyorsan menekültek a vadászok elől.

E közben nemcsak az új hordókat rakták be a hajófenékbe, hanem rendbe hozták a vitorlákat, kötélzetet is, kitatarozták és egészen újra festették a *Saint-Enochot*, melynek indulását Bourcart kapitány július 19-dikére tűzte ki.

Két nappal az indulás előtt egy amerikai hajó vitorlázott be a kikötőbe s egy kódolásnyira vetett horgonyt a *Saint-Enoch*tól. Az *Irwing* volt, a melynek parancsnoka a Margit-öbölben rábeszélte Bourcart kapitányt, hogy Victoriába jöjjön.

Az *Irwing* parancsnoka, Forth kapitány azonnal meglátogatta a *Saint-Enoch* tisztjeit, a kik képzelhető, hogy szívesen fogadták. Elbeszélgettek az útról, a régi viszontagságokról és Bourcart kapitány azt is megkérdezte az amerikaiaktól, hogy jó szerencsével vadászott-e a Margit-öbölben azután, midőn a *Saint-Enoch* már eltávozott onnan.

- Nem mondhatnám, - felelte Forth kapitány, - sőt a bálnák úgy megfogytak az öbölben, hogy hordóimnak alig a harmada van csak tele.

- Alighanem azért, - jegyezte meg Heurtaux kapitány, - mert ilyenkor már a fiók-bálnák nem szorulnak rá anyjukra s ezek is, azok is otthagyják az öblöt, mert jobb szeretnek a nyílt tengeren lenni.

- Meglehet, - felelte az amerikai - ámbár június végén még sohasem tapasztaltam, hogy a bálnák így megfogytak volna. Ön szerencsésebb volt, Bourcart kapitány, mert már Új-Zeeland körül jól megkapkodott halzsírral.

- Hát a többi hajók - kérdezte most Coquebert hadnagy - szerencsésebbek voltak-e önnél?

- Szó sincs róla! - viszonzá Forth kapitány. - Mikor én elindultam, már a többiek is mind készülődtek.

- Szintén ide?

- Nem; azt hiszem, tovább folytatják a vadászatot az ázsiai vizekben.

- No, akkor sokan leszünk! - kiáltott föl Coquebert hadnagy, - mert mi is éppen oda készülünk.

- Ah! - szólt meglepetve Forth kapitány - önök tehát új vadászatra indulnak? És mikor?

- Már holnapután.

- Valóban örülök tehát, hogy még itt értem önöket, - szólt az amerikai udvariasan föllálva - mert így legalább áldomást ihatom önökkel az új vadászat sikerére.

- Éljen!... Éljen! - kiabálták a *Saint-Enoch* tisztjei szintén fölkelve és mindenki sietett a derék kapitánnyal kocczintani.

- Miért ne jöhetne velünk ön is? - kérdezte Bourcart kapitány.

- Én már elkéstem, - felelte Forth kapitány. - Három-négy hét előtt nem indulhatnék innen, két hónap múlva pedig már úgy a Behring-szorosban, mint az Okhoczki-tengerben fagyni kezd és megjelennek az első jéghegyek.

- Ezt igazán sajnáljuk, - mondta Bourcart kapitány. - És most csak még egyet szeretnék kérdezni... Nem vette-e észre ön is, hogy a bálnák nagyon nyugtalanok voltak a Margit-öbölben, és szinte szöktek, menekültek onnan, mintha valami nagy veszedelem fenyegette volna őket?

- Minden esetre észrevettem: s ez volt az egyik oka, a miért magam is ott hagytam az öblöt.

- Különös! - tűnődött Heurtaux kapitány, - de mi lehetett az oka?

- Azt nem tudnám, uraim... ha csak nem valami tengeri szörnyeteg...

- Ugyan kapitány! - nevetett Coquebert hadnagy: - ha Cabidoulin mester, a kádárunk hallaná, bizonyára így kiáltana föl: «A nagy tengeri kígyó volt!»

- Már akár ez volt, hadnagy, akár más, - felelte Forth kapitány, - az bizonyos, hogy a bálnák fölötté gyorsan menekültek. Én csak azt mondom, hogy különös dolognak kellett történnie, különben nem szöktek volna el így idő előtt.

- Hogy el ne felejtsem, - szólt most Bourcart kapitány; - hát a *Repton*?... Több szerencsével vadászott, mint a többiek?

- Nem; ő sem tudott zsákmányhoz jutni, a mikor mi elindultunk, már ő is készülődött az útra.

- Merre?

- Azt beszélték, hogy a Csöndes-tenger éjszak-nyugati vizeire megy s ott tovább vadászik.

- Csak mi ne találkozzunk vele! - mondta Heurtaux kapitány.

E közben éjszaka lett és Forth kapitány visszament hajójára. Másnap a *Saint-Enoch* tisztjei látogatták meg őt és szintén sokáig elmulattak, elbeszélgettek együtt.

VII. FEJEZET. A második kirándulás.

A Saint-Enoch, július 19-én indult el a Victoria kikötőjéből, meglehetősen erős, kedvező széllel. Vancouvertől a Kuruli-szigetcsoporthoz körülbelül tizenötszáz mérföldnyi út van, melyet Bourcart kapitány öt hét alatt könnyen megtehet, ha a szél állandó marad.

Az idő kedvező, a szél állandó maradt a kapitány és legénység nagy örömeire. Cabidoulin mester még egyre dolgozott, bajlódott a hordaival, melyeknek minél előbb készen kellett lenniök, hogy az esetleg elejtett bálnák zsíráját legyen hová tölteniök.

- Kár, hogy már július is elmúlt, - mondta egyszer Bourcart kapitány Filhiol orvosnak, a mint együtt sétálgattak a földzeten. - Csak pár hétig vadászhatunk az Okhoczki-tengerben, mert a jéghegyek, jégmezők csakhamar körül fognak bennünket.

- De miért is nem vadásszák a ceteket gőzösön? - kérdezte Filhiol orvos. - Akkor nem volna akkora idő- és erőpazarlás...

- Majd megjön az is, kedves orvos...

- És miért nem tenyésztik a bálnákat mesterségesen...

- Micsoda?... ön cet-nyájrról álmodozik?

- Nem én!... nem én! - szabadkozott Filhiol orvos, - ámbár volt egy barátom, a ki ilyesmit tervezett, sőt arról is ábrándozott, hogy meggazdagszik a bálna-tejből...

- A bálna-tejből? - nevetett Bourcart kapitány.

- Úgy van, a bálna-tejből, a mely épp olyan jó, mint a tehéné.

- Elhiszem, elhiszem: de hogy fejték volna meg a bálnát?

- Ez volt a bökkenő, a miért barátom is lemondott erről a különös tervéről.

- No, azt ugyan okosan is tette! - hahotázott Bourcart kapitány. - De, hogy ott folytassuk, a hol elhagytuk: nem sokáig maradhatunk a Csöndes-tenger éjszaki vidékein, s október elején már indulnunk kell haza felé.

- És hol telelünk?

- Azt még nem tudom... A sarki tél néha korán kezdődik és már szeptember első heteiben is jégtörmelék úszik a vízen... ki mondhatná most még, hogy melyik kikötőbe szorít bennünket a hideg.

- Nem lenne jó, ha visszatérnénk Európába?

- Nem, kedves orvos; legkedvezőbb lenne, ha megint ide jöhetnénk Vancouverbe, a honnan könnyen lehetne kora tavasszal újra neki vágni a Csöndes-tengernek.

- De hátha a mostani kirándulás nem jár eredménnyel?... Nem maradhatnánk oda fönt az Okhoczki-tengerben?

- Telelhetnénk ugyan ott is, például Nikolajev vagy Okhoczk kikötőjében; de ebben az esetben inkább visszamennék Új-Zeelandba, a hol minden esetre több a bálna.

- Szóval: akár így, akár úgy: az idén már nem megyünk haza Európába?

- Nem, kedves orvos; és ebbe már bele kell nyugodnia.

- Oh, engem ne féltsen! - felelte az orvos, - akár meddig itt maradunk se bánom, mert nagyon megszerettem a *Saint-Enochot*.

A bálnákat leső örök ismét rendszeresen váltogatták föl egymást az árboczokon, de csak nagy ritkán láttak egy-egy czetet, s azt is oly nagy távolságban, hogy üldözésére nem is gondolhattak.

A *Saint-Enoch* augusztus 5-ikén ért az Aleuti-szigetekhez, melyeknek egyikén, az Umanakon, a kilenczezer láb magas Sisaldinszkoj vulkán éppen javában működött. Bourcart kapitány lehetőleg távol maradt a partoktól, mert attól félt, hogy a heves nyugati szelek nagyon fölkorbácsolják a tengert a partok közelében.

Az Aleuti-szigetcsoporthoz Oroszország birtoka és szinte természetes folytatása az Aljaszkai félszigetnek, s nagy félkörben nyúlik be a tengerbe, mint valami óriási láncz, a melynek ötven szeme van.

A *Saint-Enoch* lassan, óvatosan kerülte meg a hosszú szigetcsoporthoz, a mely mögött rögtön éjszak-keleti szelet talált. Ez kedvező volt, mivel éppen a Kuruli-szigetek felé tartottak, úgy hogy Bourcart kapitány remélte, hogy két hét múlva megláthatják Kamcsatka déli csúcsát.

De alig értek a Behring-tengerbe, oly heves vihar tört ki, hogy be kellett vonniok minden vitorlájukat, s rábízni a hajót a szélre, a mely vad erővel hajtotta nyugat felé. Három álló napig dühöngött a heves orkán; a hullámok minduntalan végig söpörték a hajó földézetét, a hol csak úgy lehetett járni, hogy a legénység köteleket feszített ki s azokba kapaszkodtak.

Végre, az augusztus 10-ikéről 11-ikére virradó éjszakán a vihar csillapodni kezdett s hajnalban már annyira csökkent a szél ereje, hogy két kis vitorlát ki lehetett feszíteni. De közben a vihar annyira közel hajtotta a hajót a Kuro-Sivo áramlathoz, hogy Bourcart kapitány aggódni kezdett. Ha nem kerülhetik ki, ez az áramlat éjszak-kelet felé fogja ragadni őket s akkor csak nagy bajjal juthatnak el az Okhoczki-tengerbe.

- Elhagyott volna a szerencsém? - tűnődött magában Bourcart kapitány, - s igaza lenne annak a bagoly Cabidoulinnek?

De, mikor a vihar egészen lecsöndesült s a szél is megfordult, Bourcart kapitány elfeledte minden aggodalmát, Ollive mester pedig jó kedvében kötekedni kezdett a kádárral.

- No, öreg, - mondta neki gúnyosan: - hát kimásztunk ebből a viharból is, mi?

- Nyugtával dicsérd a napot! - felelte a kádár bölcsen. - Most még nagyon is messzire vagyunk hazulról!

- Ha én lennék a kapitány, - felelte a vitorlamester, - biztosítlak, hogy te nem érnél haza.

- Aztán ugyan miért nem?

- Mert egy-egy golyót kötnék mindegyik lábadra s bele hajítanálak a tengerbe.

- Ez volna tán a legjobb! - sóhajtott Cabidoulin János Mária búsan, - akkor egyszerre vége lenne mindennek.

A legénység nagyot kaczagott ezen a furcsa válaszon és a dolgára ment. Senki sem törődött a kádár szomorú jóslataival, s ha volt valami, a mi bosszantotta a derék hajósokat, csak az volt, hogy mindeddig még egyetlen bálna sem került az útjukba.

- Hova a pokol fenekére bújhattak ezek az állatok? - törte a fejét Coquebert hadnagy, a ki alig várta, hogy eggyel találkozzanak.

- Bizonyosan a Kuruli-szigetek mögé menekültek a vihar elől, - biztatta őt Allotte hadnagy.

Ebben mindnyájan megnyugodtak, s mivel a szél kedvező volt, a hajó pedig gyorsan haladt, senki sem panaszkodott többé.

Augusztus 21-én már láttak néhány vészmadarat is, biztos jeléül annak, hogy a part alig lehet kétszáz mérföldnyinél messzebb, s a legénység fűtyörészve, vígan végezte dolgát. Ebéd után egy óra tájban a tisztek mind fönt beszélgettek a hajó-hídon, midőn Heurtaux kapitány hirtelen fölkiáltott:

- Mi az amott nyugatra?

Mindnyájan oda tekintettek... Valami hosszú, feketés szalag úszott, libegett a vízen és kanyarogni mozogni, látszott... Lehetett vagy harmadfél-száz láb hosszú és negyven-ötven láb széles.

- Nini! - tréfálkozott Allotte hadnagy, - hátha ez lesz a Cabidoulin mester nagy tengeri kígyója?

A kádár maga ott állt a hajó orránál és a nyakát előre nyújtva merően nézte a furcsa valamit.

- Nézze meg, orvos, mi az? - szólt Bourcart kapitány, odanyújtva a messzelátóját.

Filhiol orvos sokáig merően nézte s aztán így szólt:

- Valami zátony lesz, a melyet egészen elleptek a tengeri madarak.

- A tenger itt oly mély, hogy sehol sincsen zátonya, - felelte Bourcart kapitány. - Ezt bizonyosan tudom.

- Különben is látni, hogy az a szalag mozog - tette hozzá Coquebert hadnagy.

A kádár körül öt-hat matróz csoportosult és szintén némán bámulta a mozgó, kanyargó szalagot.

- No, öreg: mi az? - kérdezte a vitorlamester Cabidoulintól. - Talán bizony...

Cabidoulin János Mária nem felelt, de ijedt arczáról lerítt a felelet, hogy igenis: ez a tengeri kígyó!

A szörnyeteg - úgy van: ez volt a tengeri kígyó! - körülbelül három mérföldnyire kanyargott, siklott a tenger színén. Fején - ha ugyan feje volt az a magasan kiálló roppant gömb, hosszú sörény látszott libegni, épp úgy, mint a hogy a norvég legendák leírják a szörnyű tengeri kígyót.

Hátha ez a rémes, iszonytató szörnyeteg riasztotta el a bálnákat erről a vidékről?...

E pillanatban az egész legénység, mint egyetlen ember fölordított:

- A tengeri kígyó!... a tengeri kígyó!...

És, mintha mindnyájukat megbűvölte volna a szörnyeteg, senki sem bírta levenni róla a szemét.

- Kapitány, - szólt most Allotte hadnagy, - próbáljuk megcsípni ezt az állatot... Fogadok, hogy legalább háromszáz hordó zsírja lesz!...

A mióta nézték, a szörnyeteg vagy félmérfölddel közelebb jött a hajóhoz, valószínűleg a tengeráramlattal. Most már jobban lehetett látni gyűrűit, kígyózó mozgását, roppant torzon-borz fejét, melyet mintha magasra föltartott volna, míg hosszú farka zezzugosan kanyargott a vízben...

Allotte hadnagy egyre könyörgött Bourcart kapitánynak, hogy hadd szálljon csónakba s hadd üldözze a szörnyeteget... A kapitány habozott... De, midőn Heurtaux kapitány és Coquebert hadnagy is kérni kezdték, végre beleegyezett, hogy két csónakot vízre bocsássonak.

- Micsoda?! - rémült el Cabidoulin mester, - hát azt akarja, hogy...

- Úgy van, azt akarom, hogy megtudjuk mi az.

- Menj velük te is! - kötődött Ollive mester.

A kádár sarkon fordult s nem felelt. Annyit emlegette a tengeri kígyót, hogy most már szinte még jobban félt tőle.

Ez alatt vízre bocsátották a két csónakot; az egyikbe Allotte hadnagy, a másikba Heurtaux kapitány ült. Rajtuk kívül négy-négy evezős matróz és egy szigonyos ült mindegyik csónakba.

- Óvatosság és vigyázat! - intette őket Bourcart kapitány.

Aztán a két csónak elindult a szörnyeteg felé... A hajón maradtak lélegzetüket vissza fojtva vizsgálták társaikat, a kik lassan, szinte lappangva közeledtek a tengeri kígyóhoz... Nemsokára csak kődobásnyira voltak tőle s ekkor minden perczen várták, hogy a szörnyeteg hirtelen fölemelkedik és rájuk rohan...

De nem ez történt. A két csónak egyszerre csak egész bátran egyenesen a csodás állatnak fordult, s hozzá érve kötelekkel kezdte megkötözni, hogy majd a hajóhoz vontatja...

- Mi volt ez?... Ez a tengeri kígyó?...

Semmi egyéb, mint egy óriási alga, vagy tengeri moszat, a melynek szálas, bozontos gyökerét a szörnyeteg fejének nézték: - ugyanaz történt a *Saint-Enoch* legénységével is, a mi a *Feking-gel*, mely 1844-ben szintén tengeri kígyónak nézett egy ilyen algát.

Most aztán kitört Ollive mesterből a gúny.

- No, öreg! - fordult Cabidoulinhez, - itt a te híres tengeri kígyód!... Egy csomó hitvány fű!

- Látom, hogy ez fű, - felelte a kádár komoran, - de csak vigyázz, hogy az igazi tengeri kígyóval is ne találkozzunk!

VIII. FEJEZET. Az Okhoczki-tengerben.

A Kuruli-szigetek nagyobb része kicsiny és lakatlan, mert sziklás és homokos földje mit sem terem. A nagyobbak közül egy-kettő erdős és termékeny; ezeken laknak is. A szigetcsoport déli láncolata a japáni birodalomhoz tartozik, az északi szigetek pedig Oroszországhoz tartoznak és lakói kamcsatkaiak.

Megkerülvén a Lopatka-fokot, Kamcsatka-félsziget legdélibb csúcsát, a *Saint-Enoch* keresztül vágott a Kuruli-szigeteken és augusztus 23-ikán, harminczhat napi hajózás után, végre elért a rég óhajtott szibíriai vizekre. Mindenki remélte, hogy a czetvadászat itt épp oly eredményes lesz, mint volt Új-Zeeland körül, s két hónap múlva már megint Vancouver-szigetén lesznek.

Mivel Nikolajevszk, az Amur-tartomány fővárosa, mely csaknem a hasonló nevű folyam torkolatánál épült, élénk forgalmú piac, ezen a tengeren sok hajó megfordul s a *Saint-Enoch* is látott néhányat. Valószínűleg mind czetvadáshajók voltak s épp úgy a jó szerencsére vártak, mint a *Saint-Enoch*.

Ez a jó szerencse azonban csak nem kínálkozott. Azaz hogy igen: az ört álló matrózok négy, öt, tíz bálnát is láttak egymás után fölbukni a vízből; de mire üldözésükre indultak, oly nyomtalanul eltűntek, mintha maga a tenger nyelte volna el őket.

A legénység nagyon bosszankodott, de bosszankodtak a tisztek is. Bourcart kapitány, a ki járatos volt ezekben a vizekben, elhatározta, hogy a Csantar-szigetekhez vitorlázik, a hol az elmúlt években mindig szerencsésen vadászott. Kedvező szelük lévén, augusztus 29-dikén értek oda s a kapitány a Finisto-öbölben akart horgonyt vetni.

Itt azonban nagy szerencsétlenség történt.

Már alkonyodott, mikor odaértek s a tenger erősen hullámzott. A legénység leeresztette a horgonyt s mikor érezték, hogy feneket ért, öt matróz fölszaladt a kötél-létrákon, hogy begöngyölje a vitorlákat. Az egyik éppen a keresztvitorla-rúdon állt és bontogatta a vitorla-kötelet, mikor a visszafelé hátráló hajó horgonyláncza feszülni kezdett; az útjában megállított hajó nagyot rándult... a szerencsétlen matróz elvesztette az egyensúlyt, lebukott a vitorla-rúdról, egyenesen a hajó párkányára s onnan belefordult a tengerbe.

Rögtön leeresztették a csónakokat és keresni kezdték a boldogtalant... Sehol sem látták!... Valószínű, hogy ráesvén a hajó-korlátra, súlyosan megsebesült s eszméletlenül merült el a tengerbe, a honnan föl sem bukkott többé!

Késő éjszakáig keresték, de hasztalanul. A tenger nem adta vissza zsákmányát: - ez volt az első áldozat, a ki soha többé nem látja viszont az édes hazát!

A legénységet mélyen megdöbbenettette ez a baleset. Legjobban oda volt Cabidoulin mester, a ki egyre fejcsóválva dörmögte:

- Hát csakugyan rosszra fordul a dolog?

Több nap múlt el s ha láttak is nagy néha egy-egy bálnát, sehogy sem férhettek a közelébe. Egy reggelen Coquebert hadnagy, a mint végig nézett a szemhatáron, meglepetve kiáltott föl:

- Nini!... Hát ez is itt van!?

- Kicsoda? - kérdezte Heurtaux kapitány.

- A *Repton*!

Valóban az volt: az angol czetvadász-hajó, a mely oly durván és neveletlenül bánt velük a Margit-öbölben.

- Vigye el az ördög! - kiáltott föl Allotte hadnagy bosszúsan.

- Ennek se sok szerencséje lehetett, - mondta Bourcart kapitány. - Látszik rajta, hogy majdnem üres: egészen fönt jár a vízben.

A tengerpartnak az a része, a hol a *Saint-Enoch* horgonyzott, lakatlan ugyan, de a hegyekből lejárnak a kamcsatkaiak fát vágni és halászni. Tőlük nem kellett félni, de annál jobban óvakodni kellett a medvéktől, melyek csapatostól jöttek ki a rengeteg erdőkből és az embert is megtámadták. Ezért a legénység, ha fáért ment az erdőbe, mindig vitt magával puskát és lándzsát, hogy védelmezhesse magát, ha a medvék megtámadnák.

Még eddig egyetlen egy bálnát sem ejtettek el s úgy látszott, hogy a vadászat teljesen eredménytelen lesz a Csöndes-tengernek ebben a részében.

- Ha legalább tél volna, - mondta Heurtaux kapitány - kárpótolhatnók magunkat a borjúfókákkal...

- Fájdalom, hogy a tél csak pár hét múlva köszönt be, - felelte Filhiol orvos - s akkor mi már nem leszünk itt.

- Tudom, tudom... csak az bánt, hogy épp oly üresen kell elmennünk, mint a hogy ide jöttünk.

Szeptember 4-ikén Coquebert hadnagy egy döglött bálnára akadt. Odavontatták a hajóhoz, földarabolták, kisütötték a zsíráját: de mindössze csak negyvenöt hordó zsírt adott. Nevezetes volt, hogy ezt az állatot nem szigony ölte meg, hanem egy mély harapás, melyet valami czápa ejthetett rajta.

Bourcart kapitány azonban még nem vesztette el minden reményét. Fölhúzatta a vasmacskát és a kamcsatkai félsziget mentén kezdett czirkálni, várván a jó szerencsét. Itt megint találkozott a *Reptonnal*, a mely ugyanily módon vadászott.

Ettől fogva két csónakot minden reggel vízre bocsátottak, hogy minél nagyobb területen hajszolhassák, kereshessék a bálnákat. Nem volt megszabva, hogy meddig mehetnek és mikor térjenek vissza, csak azt a parancsot kapták, hogy együtt maradjanak, mert így könnyen segíthetnek egymáson, ha baj érné valamelyiket. Ha rájuk esteledett, mielőtt a hajóhoz érhetek volna, kikötöttek valahol a parton s ott ütöttek tanyát reggelig.

Egy délután, a mikor Heurtaux kapitány és Allotte hadnagy czirkáltak a két csónakban, úgy négy óra tájban több fölszálló vízsugarat láttak meg, vagy három mérföldnyire.

- Bálnák! - kiáltott föl a hadnagy.

Kétségtelen, hogy azok voltak; de mivel már egészen beesteledett, nem lehetett a bálnák megtámadására és üldözésére gondolni. Különben sem lett volna okos dolog az elhamarkodott támadással elriasztani a bálnákat s ezért Heurtaux kapitány kiadta a parancsot, hogy ki kell kötni a parton.

- Holnap kora reggel megkezdjük a vadászatot! - tette hozzá.

A szárazra érve mindjárt találtak egy barlangot; hamarosan megvacsoráltak s aztán fáradtan leheveredtek a homokra, jól betakarózva pokróczokkal, de Heurtaux kapitány elővigyázatból lándzsával és szigonnyal fölfegyverzett őrt állított ki, hogy a medvék meg ne lépjék az alvókat; ezt az őrt minden két órában fölváltották.

Másnap már kora hajnalban ismét csónakba ültek és kiveztek a tengerre. Csúnya, ködös idő volt, a mi nem ritkaság nyárutó felé ezen a vidéken, úgy, hogy alig láthattak félmérföldnyire. Szerencsére a felkelő nap széttépte a köd fátyolát s ekkor mindjárt meg is pillantottak egy bálnát, mely alig három mérföldnyire lehetett tőlük.

A két csónak óvatosan, lassan közeledett a roppant nagy állathoz, mely hol lebukott a víz alá, hol pedig magasra lövellte orrából a vizet. Először Allotte hadnagy csónakja ért hozzá oly közel, hogy a szigonyos ráhajíthatta fegyverét, de az óriás bálna oly gyorsan bukott le, hogy a szigony zsinegje kisiklott a hadnagy kezéből. Mire az állat fölbukott, már Heurtaux kapitány csónakja is odaért: a szigonyos megsebezte a vizet fecskendező bálnát, a mely hamar fáradni kezdett; majd mikor Allotte hadnagy teljes erejéből belevágta szekerczóját a bálna egyik úszójába, a halálra sebzett állat vörös vízsugarat lövellt föl orrából s pár pillanat múlva, nagyobb vergődés nélkül fölfordult.

Most már csak oda kellett volna vontatni a hajóhoz, de ez nehéz dolog volt, mert a *Saint-Enoch* legalább hét-nyolcz mérföldnyire lehetett tőlük, a parthajlás mögött, úgy, hogy nem is látták.

- Allotte hadnagy, - szólt Heurtaux - ön most menjen vissza mindjárt Bourcart kapitányhoz és mondja meg neki, hogy jöjjön el értünk. Talán még ma este oda ér; de ha nem, mi itt várjuk, akármily későn jönnek is.

- Helyes, - felelte a hadnagy - ezt a roppant tömeget úgy sem bíránk odavontatni két csónakkal.

Allotte hadnagy tehát elment a hajóért, Heurtaux kapitány pedig ott maradt az elejtett bálna mellett. Mivel a zsákmányt nem hagyhatta el, nem is mehetett ki a partra aludni s elhatározta, hogy ébren virraszt a csónakban.

Öt óra tájban oly sűrű köd ereszkedett a tengerre, hogy alig lehetett száz ölnyire látni.

- Csak Allotte hadnagy el ne tévedjen! - aggódott a vitorlamester.

- Eddig már bizonyosan oda is ért, - felelte Heurtaux kapitány. - Csak az a bosszantó, hogy a parancsnok nem indulhat el ebben a sűrű ködben.

Előszedték az eleséges zsákokat, jól megvacsoráltak s azután az őr kivételével mindnyájan lefeküdtek a csónak fenekére aludni.

Bár a szél végképp elállt, az éjszaka még sem volt teljesen nyugodt és csöndes. Éjfél után egy óra tájban a csónak oly hevesen kezdett himbálózni, hogy óvatosságból még egy kötéllel oda kötözték a bálnához.

Mitől hullámozott ily erősen a tenger?... Senki sem tudott rá felelni... Heurtaux kapitány attól tartott, hogy valami nagy gőzös jár arra, s féltében, hogy beléjük ne ütközzék, rögtön hevesen túlköltetni kezdett.

De semmi felelet sem hangzott az intő szóra, s nem lehetett hallani a gőzös zakatolását, a csavar forgásának lüktető zaját sem.

A tenger rejtélyes hullámozása körülbelül negyven perczig tartott s közönkint oly erőszakos volt, hogy Heurtaux kapitány már-már ott akarta hagyni a bálnát.

Végre a hullámozás alább hagyott, s az éjszaka többi része nyugodtan, baj nélkül telt el.

De Heurtaux kapitány nem bírta kiverni fejéből ezt a rejtélyes hullámozást... Mi okozhatta?... Aligha gőzös, mert akkor nem tartott volna így sokáig. És aztán, neki legalább, úgy rémlett, hogy mély, hatalmas hörgést, afféle horkolásfélét is hallott, a mi éppen nem hasonlított a gőzös zuhogásához...

A hajnal megint ködös volt és a *Saint-Enoch* nem lehetett látni. Kilencz óra tájban a köd szétfoszlott, s ekkor mindjárt megpillantották a hajót, mely lassan közeledett. Dél tájban már oda vontatták a bálnát hozzá és erősen megkötözték, de csak másnap fogtak hozzá a földarabolásához. Két napi munka után elvégezték a halzsír-olvasztást: összesen százhuszonöt hordóval lett.

A következő hét nem volt ily szerencsés; két igen kis bálnát ejtettek el s találtak hármat döglötten, de ezek úgy össze-vissza voltak marcangolva, hogy semmi hasznukat sem vehették.

Mi történhetett velük?... Miféle félelmetes, szörnyű ellenség tehette őket így csúffá?... Senki sem tudta megmondani.

A vadászati idő már vége felé járt; szeptemberen túl egy cetvadász-hajó sem marad a szibíriai tengereken. A hideg már kezdett csípős lenni s a hőmérő higánya leszállt a fagyponthoz. A hideg pedig rendesen meghozta a vihart, a partokat beszegte a jég s ilyenkor már menekülni kellett az Okhoczki-tengerről.

A többi hajók már mind vagy elmentek, vagy készülődtek. Még a *Repton* is útnak indult kelet felé, s valószínűleg a Kuruli-szigetcsoporthoz átkelni igyekezett. Úgy látszott, hogy a *Saint-Enoch* is mennie kell, ha csak itt nem akar rekedni, pedig összesen csak ötszázötven hordó halzsírja volt, - még egy harmada sem annak, a mennyi befért.

- Azt hiszem, - szólt Heurtaux kapitány szeptember 30-ikán, - hogy most már nincs mit keresnünk itten.

- Ez az én hitem is, - felelte a parancsnok: - sietnünk kell, míg a Kuruli-szigetek átjárói be nem fagynak.

- Tehát visszamegyünk Vancouver szigetére? - kérdezte Filhiol orvos.

- Azt hiszem, vissza; de előbb Kamcsatkában megpihenünk.

Kamcsatkában azért is meg kellett állniuk valahol, mert élelmiszereik már fogytán voltak. Szükség esetén, ha megkésnek, telelhetnek majd Pietropavlovsk kikötőjében is.

A *Saint-Enoch* tehát dél-keletnek fordult a kamcsatkai part mentén s megkerülvén a Lopatka-fokot, éjszaka felé haladt tovább. Október 4-én délután pedig szemben állt Pietropavlovsk kikötőjével.

IX. FEJEZET.

Kamcsatkában.

Kamcsatka, ez a hosszú szibíriai félsziget, melyet a hasonló nevű folyó öntöz, az Okhoczki-tenger s az északi Jeges-tenger közt fekszik. A tartomány 1806 óta az oroszok birtoka. Nem nagyon népes, minden négyzet km-re alig egy lélek esik s a földje sem igen termékeny. Nyugati partján több természetes kikötő van, köztük legfontosabb Pietropavlovsk, mely körülbelül 250 kilométernyire fekszik a Lopatka-foktól.

Ebben a kikötőben vetett horgonyt a *Saint-Enoch* október 4-ikén öt óra tájban délután. A *Repton* már megelőzte és szintén ott horgonyzott az Avacsza-öbölben.

A tágas öblöt roppant hegyláncz veszi körül, melyben sok a tűzhányó. Maga a város szerényen meghúzódik a hatalmas sziklák aljában, s hozzájuk mérten igazi gyerek-játékszernek látszik. Akkoriban a házak legnagyobb része még fából volt, de volt a kis városnak két szobra is: egyik a dán Behring, a másik a francia Lapérouse dicsőségét hirdette. Mind a kettő bátor, tudós tengerész volt, s a Jeges-tenger egy-egy csatornája őrzi nagy fölfedezéseik emlékét.

Bourcart kapitány csak addig akart Pietropavlovskban időzni, míg friss húst szerez; azt, hogy hol fognak telelni, még nem határozta el, pedig már ideje lett volna, mert körmükre éghetett a dolog.

- Nem szeretnék itt telelni, - mondta Heurtaux kapitánynak; - ámbár tudom, hogy az Avacsza-öböl nem fagy be soha.

- Talán szeretne ismét Vancouverbe menni?

- Miért ne?... ott most jó ára van a halzsírnak... Igaz, hogy nem sokat viszünk a piacra, de mégis...

- S akkor ott telelnénk Victoria kikötőjében? - kérdezte Heurtaux kapitány.

- Azt még magam sem tudom... Odáig hat hét az út... Ki tudja, nem találkozunk-e még néhány bálnával? Hisz sem az Okhoczki-tengerben, sem a Margit-öbölben nem igen sokat láttunk: valahol tehát csak rájuk kell akadnunk!

- Hátha a Behring-szorosba menekültek?

- Az lehet; de oda már nem mehetünk utánuk, mert a tél rohamosan közeledik, s oda fagyna a hajónk.

- Nem lenne-e jobb ismét Új-Zeelandba menni?

- Gondoltam erre is, - felelte Bourcart kapitány: - de egyelőre csak menjünk Vancouverbe; ott aztán majd végleg határozunk.

A legénység, mikor megtudta Bourcart kapitány terveit, rögtön bele nyugodott, csak Cabidoulin János Mária volt elégedetlen. A vitorlamester, a ki szeretett vele kötekedni, észre vette ezt s mindjárt bosszantani is kezdte:

- Tudom, öreg, hogy örülsz ennek az új útnak!

- Bolond volnék, ha örülnék! - felelte mogorván a kádár.

- Ugyan miért?

- Mert az út Vancouver felé nem biztos ilyenkor.

- Hát jobb szeretnél itt telelni Pietropavlovskban?

- Azt sem.

- Hanem?...

- Hanem legokosabb lenne, ha egyenesen haza felé fordítanánk a *Saint-Enoch* orrát!

A vitorlamester föl kaczagott és vállat vonva odább ment, hogy sürgesse a legénységet, a mely szorgalmasan dolgozott az utazás előkészületein. Látták, hogy a *Repton* is készülődik az útra; hogy hová megy, senki sem tudta, de nem is törődött vele.

Filhiol orvos sokat kóborolt a parton és a városban. Érdeklődve tanulmányozta a bennszülött lakosságot, mely éppen nem hasonlított a szemben fekvő Aljaszka törzseihez. Széles vállú, zömök emberek voltak, pofacsontjaik nagyon kiállók, az orruk tömpe és laposra nyomott, a hajuk fekete: egész külsejük nem valami kellemetes az európai szemnek. Állatbőrből készült nadrágot és ködment viseltek úgy a nők, mint a férfiak; a tehetősebbeknek volt színes vitorlavászon ingük is. Hanem mindnyájan oly egészségesek voltak, mint a makk, úgy, hogy Filhiol orvos alighanem éhen halt volna köztük.

Október 6-ikán a *Saint-Enoch* legénységének nagyobb fele, a vitorlamester, Cabidoulin és a hajóács vezetésével kiment a parti hegyek erdejébe fát vágni. A *Repton* legénysége ugyane célból már szintén kivonult: s bár a francziák igyekeztek távol maradni tőlük, mégis megessett, hogy összetalálkoztak, s egy kidőlt fatörzs miatt mindjárt össze is tűztek.

Mindegyik fél magának akarta lefoglalni a fatörzset, a melynek birtokáért hevesen czivakodtak, - egyelőre csak szóval: de érezni lehetett, hogy a szavakat mihamar tettek váltják föl.

Csakugyan: a *Repton* félig részeg hajóácsa durván félre lökte az egyik francia matrózt. Ez rögtön torkon ragadta az angolt, letépte fejéről a pipkát és dühösen felkiáltott:

- Ha a *Repton* nem köszöntötte a *Saint-Enochot*, legalább te süvegelj meg bennünket!

- Úgy van! Jól van! - kiabáltak a francziák.

A két hajó legénysége szemtől szembe állott, készen egymásra rohanni. Szerencsére Stroke, az angolok hadnagya, és Ollive, a francia vitorlamester közbeléptek, s megakadályozták a verekedést, a mely aligha folyt volna le vérontás nélkül. Így csak még néhány szilaj káromkodás hangzott el, s aztán mind a két hajó legénysége dülva-fülva dolgozott tovább.

Midőn a *Saint-Enoch* legénysége este hazatért s Ollive mester elmondta a dolgot Bourcart kapitánynak, ez csak ennyit mondott:

- Szerencse, hogy pár nap múlva indulunk, különben még rossz vége lehetne a dolognak.

Előbb azonban történt valami. Október 8-ikán, ámbár az idő szép, csöndes volt, a kint halászó kamcsatkaiak egyszerre csak örült sietséggel igyekeztek bemenekülni a kikötőbe. Nagyobb részük ott hagyta veszni hálóját, mindenét, s csak a bőrét akarta megmenteni.

Mi volt az általános riadalom oka?

Fél mérföldnyire az öböltől irtózatosságtól a tengeri szörnyeteg rémítette meg a halászok csónakrajt. A mesebeli állat a víz színén úszott s farkával hevesen paskolta a tengert. A halálra ijedt halászok szerint legalább háromszáz láb hosszú és tizenöt-húsz láb széles volt; a fején bozontos sörény volt, a közepe táján föl volt fújódva és iszonyú nagy ollói is voltak, mint a ráknak.

A megdöbbenő hír villámgyorsan terjedt el a kikötőben. Bourcart kapitány aggodalmasan hallgatta a hihetetlen újságot, és gondolkodóba esett... Vajjon nem ez a szörnyeteg riasztotta-e el a bálnákat a Csöndes-tenger e részéről?... S vajjon nincs-e igaza Cabidoulin János Máriának, hogy hisz a tengeri kígyóban, vagy más efféle szörnyetegben?

Sokat vitáztak ezen a kérdésen a *Saint-Enoch* földéjén. Filhiol orvos, Heurtaux kapitány, a parancsnok és Ollive mester hallani sem akartak a tengeri szörnyetegről; a két hadnagy ellenben habozott, hogy higgyen-e, vagy sem, a legénység kilencz-tizede pedig föltétlenül elhitte, hogy csakugyan a tengeri kígyó úszik az öblön kívül.

- Nekünk mindegy, - mondta Heurtaux kapitány vállat vonva: - akár igazán látták azt a tengeri kígyót, akár csak álmodták, azt hiszem, az utazásunkat nem halasztjuk el miatta?

- Szó sincs róla! - felelte Bourcart kapitány: - sőt holnapután okvetlenül indulunk.

Ollive mester megvitte a hírt a legénységnek s szokása szerint ismét kötődött a kádárral.

- No, öreg, - mondta gúnyosan: - akár tengeri kígyó, akár nem: már mi csak utazunk!

- Csak aztán meg ne bánjuk! - felelte a kádár komoran.

- Eh, a ki gyáva, maradjon otthon!

- Én nem vagyok gyáva, - szólt a kádár halkan: - de a mi igaz, az igaz!... A tengeri kígyó itt bujkál közelünkben.

- No hát majd a szeme közé nézünk! - viszonzá Ollive mester.

- Isten ne adja! - felelte Cabidoulin János Mária babonás félelemmel és keresztet vetett magára.

Ez alatt a félelem végképp úrrá lett Pietropavlovszkban. A kamcsatkaiak úgy kerülték a tengert, mint a pokol tornáczeit s csak abban reménykedtek, hogy a két hajó, a *Saint-Enoch* és a *Repton*, vagy elpusztítja a tengeri kígyót, ha útjába kerül, vagy pedig a szörnyeteg nyeli el őket, s jóllakván velük, odább áll.

Október 10-ikén mind a két hajó egyszerre szedte föl vasmacskáit, hogy a tenger apályát fölhasználva elhagyhassa a kikötőt. Mind a kettő keletnek fordult s oly közel haladt egymás mellett, mintha jó barátokként mentek volna a közös úton!...

X. FEJEZET. Két vadász, egy vad.

A két hajó tisztjei, mi alatt hajóik lassan vitorláztak kifelé az öbölből, folyton vizsgálták messzelátóikkal a tengert, de a csöndesen ringó habfodroknál egyebet nem láttak rajta.

A *Saint-Enoch* lassankint elvált a *Reptontól*, mely jobban éjszak felé fordult, mintha a Behring-szoros felé tartana, és nem sokára már oly messze volt a francia hajótól, hogy csak kis csónaknak látszott a derült szemhatáron.

Három nap múlt el már az indulás óta, s a rettenetes tengeri kígyónak sehol semmi nyoma sem volt. De nem volt nyomuk a bálnáknak, busaszöketőknek sem, és Bourcart kapitány, a kit nagyon bántott, hogy csak harmadrészen tölthette meg hajóját, egyre ezen a különös, megfoghatatlan dolgon évdött.

- Hova a pokolba rejtőzhettek ezek a bálnák? - bosszankodott egy este, a mint vacsora után borozgattak. - Más esztendőben hemzseg ez a tenger a cetektől, s most egyetlen eggyel sem találkozunk!

- Valószínűleg máshol húzódtak meg, - mondta Filhiol orvos, - mert a tenger aligha nyelte el őket...

- A tenger nem, - felelte Allotte hadnagy, - de lehet, hogy valami félelmes tengeri szörnyeteg...

- Ugyan, hadnagy! - nevetett az orvos, - talán csak nem hisz ebben a mesében?... Azok a babonás kamcsatkaiak azt sem tudják mit beszélnek!... Bizonyosan káprázott a szemük! Háromszáz láb hosszú tengeri kígyó!... Ki hihetné el ezt a badarságot?

Pedig a *Saint-Enoch* földézetén többen elhitték ezt a «badarságot» és Cabidoulin mester annyit tudott róla mesélni, hogy a legénységnek néha ugyancsak borsózott tőle a háta.

- Ugyan ne beszélj ilyen ostobaságokat, öreg! - szokta őt feddeni a vitorlamester, ha már megunta hallgatni a rémmeséket.

- Ostobaság? - csattant föl a kádár sértődve, - csak vigyázz, hogy mi is ne találkozzunk vele!

- No, öreg, - kötődött a vitorlamester, - fogadjunk egy pint rumba, hogy soha sem látjuk meg a tengeri kígyónak még a farkát sem!

- Akár száz pintbe is fogadhatsz: úgy sem kell megfizetned soha!

- Ej no! és ugyan mért nem?

- Mert soha sem látjuk meg többé Havret... sem semmi más kikötőt!

A legénység csüggedten oszlott szét dolgára és sokan voltak, a kik szentül elhitték a babonás kádár szavait. Pedig a tenger csöndes, sima volt, s a meddig a szem látott, semmi sem zavarta a víztükör egyhangú sivatagát.

Az árboczokon fölváltva örködött két-két matróz, s ha az örködés sora Cabidoulinra került, nemcsak hogy mind a két szemét kimeresztette, hanem még ernyőt is csinált fölébük a két kezéből, hogy jobban lásson. Annaira elfoglalta az örködés, hogy nem is felelt, ha hozzá szóltak, csak a fogai közt dűnnyögött egyre.

Október 13-ikán délután három óra tájban az őrt álló matróz hangosan lekiáltott az árbocról:

- Bálna szél alatt hátul!

Mind oda néztek s a tisztek legott elő szedték messzelátóikat... Délkelet felé valóban egy fekete tömeg ringott a vízen, de egészen mozdulatlan volt.

- Hátha valami fölfordult hajónak a feneke? - mondta Heurtaux kapitány. - Úgy látszik, nem mozdul.

- Lehet, hogy alszik, - felelte Allotte hadnagy.

- Vagy megdöglött, - tette hozzá Bourcart kapitány elgondolkozva, - hisz annyi döglött bálnát találtunk az utóbbi időben!...

- De azért talán megnézhetnők? - szólt Coquebert hadnagy, s látszott rajta, mennyire szeretne már indulni.

- Hogyne! - felelte a parancsnok.

Heurtaux kapitány s a két hadnagy csónakját azonnal vízre bocsátották, s a három tiszt legott a zsákmány felé evezett, mialatt a *Saint-Enoch* szép lassan szintén arra felé fordította az orrát.

- Ha csakugyan bálna és alszik, - mondta Heurtaux kapitány, - akkor könnyen elbánunk vele.

A három csónak együtt maradt mindaddig, míg vagy mérföldnyire értek a bálnától; ekkor kissé szétváltak, közbe fogván az állatot, hogy elvágthassák az útját, ha menekülni akarna. De erre az elővigyázatra nem volt szükség, s Heurtaux kapitány, közelebb érve az állathoz, föl is kiáltott:

- No, ez ugyan meg nem szökik előlünk!

- Sem föl nem ébred! - tette hozzá Coquebert hadnagy, - hisz megdöglött!

- Azért csak kötözzük meg és vontassuk a hajóhoz, - mondta Allotte hadnagy, - talán lesz száz hordó zsírja.

Valóban, lehetett is ennyire számítani, mert a bálna roppant nagy állat volt. De mikor a három csónak egészen oda ért hozzá, megdöbbenve látták, hogy mély seb tátong a dögnek bal oldalán s a belei kifordulva a vízen úsznak; azon kívül farka egy része is hiányzott, húsát-háját pedig már úgy átvjárta a tenger vize, hogy semmi hasznát sem vehették.

- Kár, hogy már későn találtuk meg! - szólt Heurtaux kapitány.

- Hát nem is visszük haza? - kérdezte Allotte hadnagy.

- Minek? - felelte a vitorlamester, - fele úgyis elmaradna az úton, s a többivel sem tudnánk mit csinálni.

- Vissza a hajóra! - parancsolta Heurtaux kapitány.

Bourcart kapitány figyelmesen meghallgatta Heurtaux kapitány jelentését s aztán megkérdezte:

- Tehát nem szigony ölte meg azt a bálnát?

- Szó sincs róla, parancsnok. A szigony nem ejthet oly szörnyű sebet... Azt lehetne mondani, hogy összezúzta...

- Összezúzta?... kicsoda?... vagy micsoda?...

Heurtaux kapitány vállat vont és nem felelt. Oh, Cabidoulin mester bizonyára megfelelt volna a kérdésre: hogy a tengeri kígyó zúzta össze, a mely itt kóborol körülöttünk!...

Bourcart kapitány csüggedten csóválta a fejét. Sok szép reménye, mellyel Vancouverből elindult, mind füstbe ment; sem az Okhoczki-tengerben, sem itt nem talált zsákmányra s nyomorult harmadrész teherrel kellett visszamennie Victoriába!

Ollive mesternek sem tetszett az eset, de ő csak megvigasztalta magát egy-egy pohárka rummal:

- Nem mindig papsajt! - dörögte magában. - Csak egyszer lent legyünk Új-Zeeland körül: majd fölvirrad a mi napunk is.

- Vagy örökre lenyugszik! - jövendölte Cabidoulin komoran.

- Megint itt vagy, öreg bagoly? - évődött a vitorlamester. - Nos, áll-e még a pint rum, hogy nem látjuk meg a te tengeri kígyódat?

- Áll bizony, akár tíz is! - felelte a kádár konokul.

S úgy látszott, hogy minden neki ad igazat. A bálnák helyett gyakran láttak összetört csónakokat, egy-két fölfordult hajót is, a melyek, úgy látszott, mind valami rettenetes összeütközéstől pusztultak el... S valahányszor egy-egy ilyen roncs került az útjukba, a matrózok elnémultak, és jelentős pillantásokat váltottak.

Végre, október 20-ikán, úgy látszott, hogy mégis akad valami dolguk. Délután három óra tájban, midőn Bourcart kapitány tisztjeivel és az orvossal beszélgetett a hajó hátulján, egyszerre csak kiáltást hallottak:

- Bálna!... Bálna!...

A kiáltás a főárbocz kosarából hangzott.

- Hol van?... merre van? - kérdezték a matrózok, a földéltre szaladva.

- Három mérföldnyire előttünk.

Ezúttal senki sem kételkedhetett, mert a mint oda néztek, a bálna éppen fölbukott, s magasra lövellte orrából a páros vízsugarat.

- Na, ez legalább él! - kiáltott föl Allotte hadnagy ujjongva.

- Sőt, úgy látszik, nagyon is fürge! - jegyezte meg a vitorlamester.

- Tengerre a három csónakot! - parancsolta Bourcart kapitány.

A három csónak pár perc múlva lent himbálózott a tengeren és Heurtaux kapitány, a két hadnagy, meg a kellő számú matrózok és szigonyosok rögtön bele ültek. Aztán mind a három gyorsan elindult éjszak-kelet felé.

A hatalmas busaszökető lehetett huszonnyolcz-harmincz méter hosszú, s a mint lomhán libgett a vízen, roppant nagy feje, mely testének egy harmada volt, egész kis dombnak látszott.

- Legalább kétszáz hordó zsírja lesz! - jövendölte Cabidoulin mester elégedetten.

A három csónak félkörben közeledett a gyanútlan állathoz, úgy hogy a két hadnagy jobbról és balról, Heurtaux kapitány pedig szemközt férköztek hozzá.

De, midőn Allotte hadnagy szigonyosa fölemelte fegyverét, hogy ráhajítsa, a busaszökető hirtelen végig vágott farkával a vízen s villámgyorsan alámerült. A nagy hullámverés húsz méternyire szökött föl, s kis híja, hogy a csónakot is föl nem borította.

- Átkozott dög! - fakadt ki Allotte hadnagy dühösen.

Most már várniok kellett, míg az állat ismét fölbukik; ez pedig fél óráig is eltarthat: s aztán azt sem tudhatják, hogy hol fog ismét felszínre kerülni.

A három tiszt elhatározta, hogy minden áron üldözni fogja a zsákmányt, akárhol bukik is föl... Tíz percz telt el szorongó várakozásban; ekkor vagy félmérföldnyire tőlük, megmozdult a tenger színe és a busaszökető nagy csobogással bukott föl.

- Utána! - kiáltott föl Heurtaux kapitány.

A csónakok rögtön üldözőbe vették a prédát, mely meglehetősen gyorsan úszott éjszak-kelet felé. Szerencsére a szél is arra fújt, s a három csónak fölhúzhatta vitorláit, a melyek segítségével, ha nem is érhetne utol a busaszöketőt, legalább el sem maradt tőle.

Az volt a kérdés, sokáig tart-e ez a hajsza; mert, ha a préda napszállat előtt meg nem áll, abba kell hagyniok az üldözést.

De, hat óra tájban, mikor a nap már hanyatlani kezdett, az egyik csónak orrában álló szigonyos fölkiáltott:

- Hajó előttünk!

Mind a három tiszt fölugrott: valóban, vagy négy mérföldnyire éjszak-kelet felé egy hatalmas három árbocost pillantottak meg.

- A *Repton*! - kiáltott föl Allotte hadnagy bámulva.

Csakugyan az volt!... És Heurtaux kapitány, a ki messzelátójával vizsgálta a hajót, hevesen mondta:

- Csónakot eresztenek a vízre!

- Talán csak nem a mi prédánkat akarják elfogni? - tört ki Allotte hadnagy szilajon.

- Abban kopik a foguk! - felelte Coquebert hadnagy mérgesen.

Pedig az angoloknak nyilvánvalóan ez volt a szándékuk, mert leeresztvén három csónakukat, egyenesen a busaszöketőnek tartottak, mely e perczben megállt, mintha tanakodott volna, hogy kelet vagy nyugat felé meneküljön-e.

- Rajta fiúk! - kiáltott föl Heurtaux kapitány, - előzzük meg az angolokat!

A francziák teljes erejükből neki feküdtek az evezőknek s a csónakok szinte nyögtek, a mint a roppant erőtől hajtva végig szántották a tengert... De az angolok is szemmel láthatólag erőlködtek, s mivel a busaszökető is lassan feléjük tartott, úgy látszott, hogy ők érnek előbb hozzá...

- Rajta, fiúk! - buzdította Heurtaux kapitány a legényeit.

A busaszökető most megállt és nyugodtan himbálózott a vízen... A három angol és három francia csónak körülbelül egyforma távolságra volt tőle, - vagy száz lábnyira...

E pillanatban Ducrest, a ki Allotte hadnagy csónakjában állt, fölemelte szigonyát: - de ugyanakkor a *Repton* szigonyosa is megcsóválta fegyverét, s a két süvöltő fegyver egyszerre szelte át a levegőt.

Mind a két szigony talált: a busaszökető orrából feltörő vízszugár véres volt... az állat lomhán csapott egyet farkával, aztán hátára fordult és mozdulatlanul hevert a vízen.

Az volt a kérdés: az angol, vagy a francia szigony sebezte-e meg halálosan?...

XI. FEJEZET. Angolok és francziák.

Ha a *Repton* és *Saint-Enoch* legénysége közt soha semmi ellenségeskedés nem lett volna is: bizonyos, hogy ezen a közösen elejtett zsákmányon akkor is összevesztek volna. Mind a kettő magának akarta megtartani a busaszöketőt: s midőn a francziák előszedték köteleiket, hogy hurkot vetnek a zsákmányra és hajójukhoz vontatják, ugyanezt tették az angolok is.

- Ez a bálna a miénk! - rivallt haragosan a francziákra Stroke, a *Repton* második kapitánya.
- Kötözzétek meg! - parancsolta Heurtaux kapitány felelet helyett, az elejtett állatra mutatva.
- Elébük! - kiáltott föl Stroke kapitány; - nem hagyjuk a bálnát!

A három angol csónak szemben fordult a három francia csónakkal s a két ellenséges legénység dühösen nézett farkasszemet pár másodperczig. Úgy látszott, az összezapás kikerülhetetlen... Fegyver bőven volt mind a két félnél: szigonyok, lándzsák, szekerczék, - a késeket nem is számítva, melyek mindig ott vannak a matróz övében.

Az angol kapitány habozott egy kicsit, aztán rekedten szólt:

- A bálna a miénk... A mi szigonyunk érte előbb...
- Nem!... Nem! - kiabáltak a francziák.
- Csönd! - rivallt rájuk Heurtaux kapitány.

Majd, az angolokhoz fordulva, így felelt:

- Föltéve, ámbár nem igaz, hogy az önök szigonya sebezte meg először a bálnát, nem ez a fontos: hanem az, hogy kinek a szigonya ölte meg...
- A miénk! - kiabáltak az angolok.
- Nem!... nem! - feleltek a francziák.

Úgy látszott, hogy csakugyan nincs más mód, mint erőszakkal eldönteni a vitát. De Stroke kapitány gondolkozóba esett. Az éjszak-keleti szél egész közel hozta hozzájuk a *Saint-Enochot*, mely alig volt tőlük félmérföldnyire, s éppen negyedik csónakját bocsátotta vízre tíz emberrel... A *Repton* pedig jó két mérföldnyire lehetett s nem is láthatta, mi történik az elejtett bálna körül.

Az angolok tisztában voltak avval, hogy ha verekedésre kerül a dolog, a francziák elbánnak velük, mivel a *Saint-Enoch* összes legénysége rájuk rohan, még mielőtt a *Repton* csak észre is venné, hogy mi történik. Ezért, midőn Stroke kapitány meglátta a közelgő negyedik csónakot, rákiáltott embereire:

- Vissza a hajóra!

S mialatt távozott, fogcsikorgatva szólt oda Heurtaux kapitánynak:

- Majd találkozunk még!
- A mikor tetszik!
- Le az angolokkal! - kiabálták a francia matrózok ujjongva, s rögtön hurkot vetettek a bálnára.

Bourcart kapitány, midőn hazatérő tisztjeitől meghallotta, hogy mi történt, csak ennyit mondott:

- Magam is ugyanúgy cselekedtem volna. De ha a *Repton* nem éri be ennyivel, a *Saint-Enoch* szívesen elégtételt ad neki.

Mind a mellett, miután az elejtett bálnát odakötözték a hajóhoz, kettős őrséget rendelt éjszakára, hogy a *Repton*, ha esetleg támadni akarna, ne találja készületlenül a legénységet.

Egyúttal rendbe hozatta két kis öt fontos ágyúját s kiosztotta a legénység közt a puskákat.

De az éjszaka csöndben, nyugodtan telt el s másnap reggel oly sűrű köd ereszkedett a tengerre, hogy alig lehetett látni pár száz ölnyire. Mivel ily időben a *Repton* is alig kockáztathatta meg a támadást, Bourcart kapitány parancsot adott, hogy fogjanak hozzá a bálna földarabolásához és a zsír kiolvasztásához.

- Áll-e még a pint rum, öreg? - kötődött a jókedvű Ollive mester Cabidoulinnel.

- Nagyon áll, - felelte a kádár: - se te, sem én nem isszuk azt meg...

- Dehogynem! Én már csak megiszom a részemet Vancouverben, még pedig mindjárt az nap, a mikor kikötünk.

- Jó, jó! - dünnyögött a kádár: - de csak ne igyál előre a medve bőrére.

Mialatt a legénység dolgozott, a tisztek tanácskoztak. Bourcart kapitány még egyre tartott a támadástól, s kétszer is elküldte Allotte hadnagyot, hogy nézzen szét, nem látja-e valahol a *Repton*-t? De oly sűrű köd volt mindenfelé, hogy a hadnagy semmit sem láthatott.

- Pedig nem hiszem, hogy zsebre rakják a vereséget! - mondta Heurtaux kapitány.

- Magam sem, - felelte a parancsnok: - ezek az angolok minden gazságra képesek!

Délután négy óra tájban a hajóács, a ki éppen a kormányt tatarozta egy kis csónakban, hirtelen nagyot füttyentett... Úgy tetszett neki, hogy nyugat felől szokatlan csobogást hall a vízben, mintha evezőkkel paskolnák a tengert...

A fődélzetten rögtön abbahagyták a munkát és mindenki hallgatózott... Csakugyan hallani lehetett a víz locsogását... Majd hirtelen éles, süvöltő füttyentések szelték át a levegőt, mint mikor legvadabbul üvölt a vihar, s ugyanakkor, bár teljes szélcsend volt, a tenger roppant hullámokat vetett. Egy ily tajtékzó vízhegy fölkapta a *Saint-Enoch*-ot, majd rögtön ismét oly nagy erővel zúdította le a hullámvölgybe, hogy a legénység azt hitte, minden árbocza kidől az irtózatos lökéstől.

- Mi volt ez? - kiáltott föl Bourcart kapitány, fölrohanva a hajóhídra.

- Nem tudom... tenger alatti földrengés, - felelte Heurtaux kapitány.

- Gyorsan! gyorsan! - parancsolta Bourcart kapitány: - be kell húzni minden vitorlát... lehet, hogy vihart érünk.

A legénység fölszaladt a kötél-létrákon, s a szél csakugyan föl is támadt, még pedig oly hevesen, hogy csakhamar szerte szaggatta, elverte a ködöt.

- Hajó balra hátul! - ordított egy matróz az árboczról. Mind arra néztek: - a *Repton* volt, alig három mérföldnyire tőlük s úgy látszott a vitorláit bontogatja.

- Talán csak nem ellenünk készül? - kérdezte Filhiol orvos.

- Biz az meglehet, hogy igen! - felelte Bourcart kapitány és egyre figyelmesen nézte messzelátóján a hajót.

A *Repton* csakugyan vitorláit bontogatta: csak az volt a kérdés, hogy merre fordul... Pár pillanatig a *Saint-Enoch* összes legénysége szorongva nézte a hajót...

- Erre tart! - kiáltott föl Allotte hadnagy.

A legénység dühösen fölordított:

- Hadd jöjjön!... Majd elbánunk vele!...

A *Repton* egyenesen a *Saint-Enochnak* tartott; úgy látszott, derékban akarja kettészelni, s oly gyorsan közeledett, hogy fél órán belül bizonyára el is éri...

Hat óra múlt néhány perccel s a nap gyorsan hanyatlott alá. Bourcart kapitány maga töltötte meg a két kis ágyút és felállította puskás legénységét a hajókorlát hosszában, lehetőleg védett helyen... Ha King kapitánynak kedve kerekedett hadakozni, ám jó: - csak aztán meg ne bánja!

A *Repton* már csak háromnegyed mérföldnyire volt... Ekkor irtózatoss dolog történt... Rémes, szörnyű üvöltés támadt a hajón, a melynek okát a *Saint-Enochon* levők még csak nem is sejtették, s aztán a tenger forrni kezdett, fehér tajték borította el, majd iszonyú magasra föltornyosult, mintha a tengerfenék hirtelen fölemelkedett volna.

Bourcart kapitány és társai elszörnyedve kiáltottak föl. Egy óriási hullám tarajára kapta a *Repton*, mely a túlsó oldalon ismét a mélybe zuhant; a hegymagas hullámból emberderék vastagságú vízoszlopok lövelltek fölfelé, mintha valami roppant szörnyeteg fújta volna a levegőbe, s a szerencsétlen hajón túl, vagy száz méternyire szintén forrott a tenger, - mintha ez a roppant szörnyeteg a farkával csapdosta volna!...

Mikor a *Repton* ismét fölbukott, minden árbocza hiányzott, a hajó oldalt dült, korlátai szétfoslottak... Aztán a szörnyű hullám ismét fölkapta, s mikor másodszor is lezúdította a mélybe, a *Repton* örökre eltűnt!

Bourcart kapitány, a legénység, a tisztek eliszonyodva nézték a szörnyű pusztulást és szólni sem tudtak. Minden csepp vérük megfagyott, s úgy tetszett nekik, hogy csak álmodják ezt az irtózatoss katasztrófát...

A roppant szerencsétlenség elfeledtette az ellenségeskedést, s Bourcart kapitánynak, mihelyt magához tért, az volt az első gondolata, hogy talán megmenthet egy-két angolt...

- A csónakokat le a vízre! - kiáltotta harsányan.

A legénység rögtön a csónakokhoz rohant, de még mielőtt csak egyet is vízre bocsáthatott volna, a *Saint-Enoch* gyöngye lökést kapott... A hajó fara hirtelen hét-nyolcz hüvelyknyire kiemelkedett a vízből, mintha zátonyra jutott volna, aztán féloldalt dült és mozdulatlanul maradt.

XII. FEJEZET.

A megfeneklés.

Mi történt?...

Senki sem tudta. Bourcart kapitány meghökkenve, tanácstalanul nézett tisztársaira, a kik viszont álmélkodva bámultak rá.

Hogyan kerültek zátonyra?...

Senki sem tudta megmagyarázni sem ezt, sem azokat a különös körülményeket, melyek nyomon követték a megfeneklést.

A lökés, igaz, gyöngé volt: de a következő perczben a hajó egész teste úgy megrázkódott, hogy az árboczok recsegve-ropogva hajladoztak eresztékeikben, a tenger pedig roppant erővel végig söpörte a födélzetet...

Heurtaux kapitány volt az első, a ki szóhoz jutott. A parancsnokhoz fordult és megdöbbenve, habozva kérdezte:

- Mióta vannak zátonyok a Csöndes-tengernek ebben a részében?

- Tudtommal nincs erre zátony, - felelte Bourcart kapitány. - A térképen legalább nincs sehol... az Aleuti- és Kuruli-szigetcsoporthoz közt... mi pedig ott vagyunk.

Ezzel rögtön lement a hajó-szobába és figyelmesen megnézte a térképet, bár tudta, hogy hiába... kétszáz mérföldnyire semerre sem volt nyoma zátonynak: sőt a tenger mindenütt több száz méter mélynek volt jelezve!

- Hátha időközben fölemelkedett a tengerfenék? - kérdezte Filhiol orvos. - Itt mindenütt tűzhányók vannak... Kamcsatkában, az Aleuti-szigeteken... Meglehet, hogy egy kitörés megváltoztatta a tenger fenekét...

- Meglehet, - felelte Bourcart kapitány elgondolkozva, de hangja bizonytalanságán megérzett, hogy maga sem igen hiszi ezt a föltevést.

Első gondja különben most az volt, hogy nem kapott-e léket a hajó?... Ollive mester, Cabidoulin és a hajóács rögtön lementek a hajófenékbe és lámpással gondosan megvizsgálták minden zegét-zugát. De sehol sem találtak rajta nyílást, s a víz sem szivárgott be sehol.

Ez szerencse volt. Egyelőre tehát nyugodtan meg kellett várniok a reggelt, hogy a világosnál megvizsgálják ezt az ismeretlen zátonyt, a melyről eddig mit sem tudtak; akkor aztán majd tanakodhatnak arról is, hogyan szabaduljanak meg róla.

A hosszú, rémes éjszakán senki sem hunyta le a szemét. Időnkint úgy érezték, mintha a hajó lassan csúsznék a zátonyon... talán valami tengeráramlat hajtotta?... Senki sem tudott rá felelni.

Bourcart kapitány, csupa elővigyázatból, vízre bocsáttatta mind a négy csónakot és megrakatta eleséggel, hogy szükség esetén elhagyhassák a hajót. Erre ugyan egyelőre még nem volt szükség, de ha mégis rákerülne a sor, jobb ha készen vannak... Utóvégre az a kétszáz mérföld - körülbelül ennyire voltak az Aleuti-szigetektől - nem oly nagy út, hogy neki ne vágatnának!

Bourcart kapitány azt is remélte, hogy a tenger-dagály talán fölemeli a hajót annyira, hogy majd lesiklik a zátonyról... De ebben csalódott. Éjfél tájban megjött a tenger-dagály: a hullámok locsogtak, nyaldosták a hajót, de a *Saint-Enoch* meg sem mozdult...

Végre, valamivel hét óra előtt, gyöngé vörös fény izzott kelet felé. De a fölkelő nap nem bírta áttörni a sűrű ködön, mely sötét szemfödőként borult rá a tengerre... Oly sűrű, szinte fekete volt a köd, hogy Bourcart kapitány nem merte elküldeni egyik tisztjét sem a csónakkal, megvizsgálni, miféle zátonyra jutottak, mert attól félt, hogy a csónak sziklába üthetnek, s az emberei ott vesznek.

Oly sötét volt, hogy a hajó-korláton kívül pár méternyire sem lehetett látni. Meg kell tehát várni, míg a köd eltisztul, mert addig még azt sem tudhatták meg, hova jutottak!

Mivel a köd egyáltalán nem akart szétfoszlani, Bourcart kapitány elhatározta, hogy a mennyire lehet, ebben a félhomályban is megvizsgálja a helyet, a hol zátonyra jutottak. Csónakba ült tehát Heurtaux kapitánnyal és óvatosan, lassan körüleveték a hajót. Messzire nem mehettek, nehogy a sötétben elveszítsék a hajót szem elől; azon a kis területen pedig, a meddig elmerészkedtek, semmit sem láttak, a miből következtethették volna, hogy milyen természetű a zátony, a melyen megfeneklettek.

Filhiol orvos megkérdezte Bourcart kapitányt, vajjon nem lehetséges-e, hogy a két nap alatt, míg a legénység a bálna földarabolásán és a zsír kiolvasztásán dolgozott, a szél, vagy a tenger valamelyik erős áramlata elvitte a *Saint-Enochot* a szárazföldre?

- Lehetetlen, orvos, - felelte a parancsnok határozottan. - Ismétlem, hogy pár nap előtt pontosan meghatároztam hajónk állását csillagászati műszereimmel... Ma újra utána számítottam, s látom, hogy nem tévedtem: csak azt mondhatom tehát, a mit tegnap este, hogy legalább kétszáz mérföldnyire vagyunk a Kuruli-szigetektől.

- Akkor mégis a tenger-fenéknek kellett fölemelkednie! - szólt Filhiol orvos gondolkodva: - más magyarázatát nem találhatom a zátonynak.

- Úgy lesz, a hogy ön mondja, - felelte Bourcart kapitány is, - mert minden más föltevés képtelenség.

A legénységnek azonban egész más volt a véleménye; s mikor látták, hogy Cabidoulin János Mária gúnyosan, dölyfösen rázza bozontos fejét a «zátony» szó hallatára, mindnyájan nyugtalankodni kezdtek.

- Zátony? - dünnyögött a vészmadár: - több ez annál!

De hogy mi ez a «több», azt nem mondta meg, csak jelentősen forgatta a szemeit.

Bourcart kapitány elhatározta, hogy a nagy ködben is próbát tesz a szabadulásra. Mivel a *Saint-Enoch* farával csúszott föl a zátonyra, úgy vélte, hogy talán vissza lehet vontatni a mélyebb vízre, ha huszonöt-harmincz méternyire horgonyt ereszt le, s ennek a kötélénél fogva levontatja a hajót a zátonyról.

Ollive mester két matrózzal rögtön hozzá fogott az egyik csónak felszereléséhez, a mely Allotte hadnagy vezetése mellett volt indulandó a mentés munkájára.

Bourcart kapitány utasításai szerint a hadnagy először is a tenger mélységét kezdte mérni, mihelyt vagy húsz méternyire volt a hajótól. De nagy meglepetésére a fenékmérő sehol sem ért feneket, - még nyolczvan, száz, százötven méter mélységben sem!

Ez megfoghatatlan volt. A hadnagy több helyen ismételte a kísérletet, de az ólom sehol sem ért feneket: - a horgony lebocsátásáról tehát szó sem lehetett; ellenben a kísérletből kitűnt, hogy a zátony, vagy szikla, legalább ezen helyen, meredeken nyúlt föl a vízből.

Bourcart kapitány meglepetve hallotta hadnagya jelentését. Erre nem volt elkészülve, s egy ideig tanácstalanul nézett tisztjeire. Végre Heurtaux kapitány megszólalt.

- Próbáljuk meg a fenékmérést közvetlenül a hajó közelében.

- Jól van, - mondta a parancsnok.

Ollive mester még a csónakban volt két matrózzal; most Heurtaux kapitány is lement hozzá, s akkor, alig öt-hat lábnyira a hajótól, körös-körül mindenütt megmérték a tenger mélységét.

Azaz, csak akarták megmérni: mert az ólom itt sem ért sehol feneket.

E szerint a zátony területe igen kicsiny lehetett, s a *Saint-Enoch* egy tenger alatti hegy kúpján feneklett meg, a mely meredeken nyúlt föl a mélyből, de a térképeken nem volt bejegyezve.

Ezt fontolóra véván, Bourcart kapitány úgy okoskodott, hogy talán sikerül levontatni e kúpról a hajót, ha mind a hat csónakot vízre bocsátja s az összes legénység teljes erejéből evezve kötelekkel vontatja a *Saint-Enochot*.

E célból meg kellett várni a déli tengerdagályt, a mikor a magasabb vízállás is segíteni fog nekik. Mindent elrendeztek addig s a legénység szívdobogva, reménykedve várta a tengerdagály óráját. Mikor a habok halk locsogása jelezte, hogy a víz tükre emelkedik, Bourcart kapitány parancsszavára mind a hat csónak teljes erőből evezni kezdett... A kötelek megfeszültek, a *Saint-Enoch* megingott... mintha egy nyomnyival odébb csúszott volna... De ez volt minden! A legénység kétségbeesett erőfeszítéssel evezett... de hiába! A hajó, mintha vaskapcsok fogták volna, nem mozdult többé!

Még egy út volt a szabadulásra, kétséges ez is: - hogy tengerbe hányják a *Saint-Enoch* terhét s így könnyítenek a hajón... Akkor talán fölemelkedhetik és lesiklik a zátonyról... E célból azonban meg akarták várni, míg a köd szertefoszlik, nehogy vaktában induljanak el és ismét más zátonyra jussanak.

De a köd nem tisztult el, bár éjszak felől némi szél is kerekedett. Ez intő jel volt, hogy ne késlekedjenek; mert ha a szél erősödik, a hullámverés könnyen összetörheti a hajót.

Bourcart kapitány parancsára tehát a legénység rögtön hozzáfogott a hajóteher tengerbe hányásához... A nyolczszáz-kilencszáz hordó halzsírt egymásután dobták a tengerbe és megfeszített erővel dolgoztak, hogy készen legyenek hat órára, a mikorra az új tengerdagályt várták.

Öt óra felé a hajóteher háromnegyed része már a vízben úszott, de a hajó meg sem mozdult, ámbár a tengerdagály legalább három-négy lábnyival emelte már a víz tükrét...

- Mintha csak ide volnának szögezve ehhez az átkozott zátonyhoz! - kiáltott föl Ollive mester.

- Azért kár is erőlködni, - dünnyögött Cabidoulin a fogai közt: - úgy sem szabadulhatunk innen!

- Mi az, öreg?...

- Semmi! - felelte a kádár, és dühösen hajított le a tengerbe egy üres hordót.

A köd egyre tartott, sőt még sűrűbb és sötétebb lett. Valamivel hat óra előtt hangos kiáltások hallatszottak nyugat felől... Ollive mester rögtön a parancsnokhoz futott...

- Kapitány!... Kapitány! - szólt lelkesedve: - hallgassa... hallgassa csak!... Mintha kiabálnának... onnan!

- Valóban, nekem is úgy rémlik! - mondta Coquebert hadnagy.

A legénység is abbahagyta a munkát és zűrzavarosan beszélgetett, futkosott a földélzeten.

- Csönd legyen! - kiáltott rájuk Bourcart kapitány.

A mély csöndben mindenki feszülten hallgatózott. A kiabálás, mely nagyon messziről hangzott, ismétlődött... A hangfoszlányok elhalóan értek a *Saint-Enochig*, melynek legénysége, Bourcart kapitány intésére, rögtön hangos ordítással felelt:

- Hejhó!... erre!... erre!... Hejhó!...

Heurtaux kapitány odafutott a hajó orrához s öt percnyi időközökben egymás után elsütötte a két kis ágyút... Aztán puskákkal lövöldöztetett, a legénység pedig folyton kiabált, hogy a menekülők a hangról ide találjanak.

Kik lehettek a menekülők?... Mert, hogy azok voltak, azon senki sem kételkedett.

Félórába telt, míg megtudhatták: s ekkor alig hittek szemeiknek!

A *Repton* megmenekült legénysége volt két csónakban, összesen huszonhárom ember, beleértve King kapitányt is!

A szegény emberek, mihelyt fölérték a földélzetre, összeestek az éhségtől és fáradtságtól. Harminczhat órája bolyongtak étlen-szomjan a tengeren, a szabadulás minden reménye nélkül!

Bourcart kapitány megfélekezvén minden sérelméről, a legnagyobb szívességgel fogadta a hajótörteket. King kapitányt levezette a maga szobájába s ott vendégelte meg, a legénység jóltartását pedig a szakácsra bízta.

Tizenhárom ember hiányzott a *Repton* legénységéből: - tizenhárom ember, a ki nyomorultan elveszett, a tengerbe fulladt!

XIII. FEJEZET.

A mozgó zátony.

Az angol hajóskapitány, miután farkasétvággal elfogyasztotta az elébe rakott eledeleket s kissé magához tért bágyadtságából, így beszélt el hajótörése történetét:

- Midőn a *Repton* két nappal ezelőtt megpillantotta a *Saint-Enochot*, és egyenesen feléje tartott... (hogy mily szándékkal, azt King kapitány elhallgatta)... hirtelen irtózatossá lővést kapott alulról. A feneke betört s a léken át zuhogva tódult be a víz. A szörnyű lövés kivetette a hajóból Stroke másodkapitányt három-négy matrózzal együtt; a többieket, a kik szintén odavesztek, a lezuhanó árbocok, vitorlarudak ütték agyon. Ő maga, a még megmaradt legénységgel, idején csónakra szállhatott, de alig volt száz ölnyre a *Reptontól*, midőn a hajó már elmerült.

- Csak azon csodálkozom, - tette hozzá King kapitány, - hogy zátony van a tenger e részében.

- Nem lehet másként megmagyarázni, - felelte Heurtaux kapitány, - minthogy a tengerfenék vulkánikus erő folytán hirtelen fölemelkedett.

- Önök mégis szerencsésebbek mint mi, - szólt az angol sóhajtván: - megvan a hajójuk!

- Mit érünk vele, ha megfeneklett, s még az összes hajóteher föláldozásával sem szabadíthatjuk meg a zátonyról!

- Akkor hát miért ragaszkodnak hozzá? - kérdezte az angol. - Miért nem szállnak csónakra, s miért nem hagyják itt a hajót?...

Senki sem felelt. Mindenki érezte, hogy a tanács józan és helyes, de a követésétől mégis mind visszariadtak... Október vége felé járt az idő, s ilyenkor irtózatossá viharok szoktak dühöngeni a Csöndes-tengernek ezen a vidékén... Istenkísértés lett volna csónakon neki vágni az óceánnak!

Végre, hosszas csönd után, Filhiol orvos ezt kérdezte az angol kapitánytól:

- Bizonyára ön is tudja, hogy a midőn Pietropavlovskban voltunk, egy tengeri szörnyeteg halálra rémítette a kamcsatkaiakat?

- Nem csak a kamcsatkaiakat, - felelte az angol, - hanem az én legénységemet is.

- Tehát elhitték azt a mesét?

- Azt hitték, hogy valami óriási polipról, fejlábúról van szó, a mit hajós nyelven kalmárnak, krakennek neveznek...

- De hisz ilyen állatok nincsenek! - kiáltott föl az orvos.

- Miért ne lehetnének? - vágott közbe Allotte hadnagy: - hisz már többször fogtak is!

- Fogtak, igen!... de nem oly óriás szörnyeteket, mint a minőről a kamcsatkaiak beszéltek!... Az lehet, hogy egy-egy csónakot összetörhetnek: de hogy a mélybe rántassanak egy több száz tonnás nagy hajót, az már igazán képtelenség!

- Magam is ezt hiszem, - szólt most Bourcart kapitány.

- Mondja meg hát, uram, - fordult Filhiol orvos az angolhoz: - látta-e útjában azt a roppant tengeri kígyót, melytől az együgyű kamcsatkai halászok úgy megrémültek?

- Nem, nem láttam... De láttam sok összetört csónak és hajó romjait... láttam több bálnát, mely dögölten úszott a vízen és nem szigony ölte meg... S ki tudja: nem ennek a szörnyetegnek a pusztító munkája volt-e mind ez?

- Nagyon valószínű, hogy az volt! - kiáltott közbe Allotte hadnagy.

- Sőt embereim egy része, - folytatta az angol kapitány, - határozottan állítja, hogy óriási karok, roppant ollók ragadták meg hajónkat, melyet előbb fölfordítottak s aztán lerántottak a mélységbe...

- Na, ebben az én legénységem is egyetért az önével, - mondta Bourcart kapitány. - A kádárom annyit beszélt nekik a tengeri kígyóról, hogy most már nem lehet kiverni fejükből ezt a rémesét, és szentül meg vannak győződve arról, hogy a *Reptont* is ez a szörnyeteg pusztította el... Én magam azonban nem hiszem ezt a badarságot.

Este kilencz óra volt, de senkinek sem jutott eszébe az alvás. Egyre ezen a képzel, vagy létező szörnyetegen vitatkoztak, s az orvos, meg Allotte hadnagy egyre jobban belemelegedtek a beszédbe, mikor Heurtaux kapitány hirtelen fölugrott.

- A hajó mozog! - kiáltott hevesen.

Halálos csönd lett. Mindenki fojtott lélegzettel, szívdobogva várakozott... A *Saint-Enoch* kétszer-háromszor gyöngén megrázkódott, aztán lassan fölemelkedett és féloldalt dűlt helyzetéből kissé egyenesebbre állt...

- Libegünk! - kiáltott föl Allotte hadnagy.

A tisztek mind fölrohantak a fődélzetre. A koromsötét éjszakában néhány alaktalan, még feketébb árny látszott mozogni... A matrózok voltak, a kik fölriadva álmukból, szintén a fődélzetre szaladtak, s visszhangként, ujjongva ismételték Allotte hadnagy kiáltását:

- Libegünk!... libegünk!...

A tisztek a hajó-korláthoz szaladtak és letekintettek, de semmit sem láttak. A hajó megmozdulása annál különösebb, hihetlenebb volt, mert éppen tenger-apály lévén, még jobban meg kellett volna feneklenie... Pedig mozgott, libgett: határozottan úszott a vízen!

Egyszerre a mozgás meglassúdott... gyöngé súrlódás nesze hallatszott föl a tengerből, s a hajó ismét megállt... megfeneklett!

A dolog érthetetlen volt!

A legénység összebújt a főárbo cz körül és halkán beszélgetett. Azt magyarázgatták egymásnak, hogy a hajó libegését, mozgását nem okozhatta a tenger hullámozása, mert a tenger oly sima volt, mint a tükör; de nem okozhatta a tenger-dagály sem, mert az már három órával ez előtt elmúlt... E szerint hát...

- E szerint hát, - szólt Kardec, a szigonyos: - magának a zátonynak kellett megmozdulnia.

- A zátonynak? - kiáltottak többen álmélkodva.

- Ez bolond beszéd! - szólt az egyik kormányos: - különben is nem ez a fő, hanem az, hogy örökké itt ragadunk-e ezen az átkozott zátonyon, mint az osztriga a sziklán?

- Nem! - felelt egy mély, komor hang, a kádár hangja.

- Ah, hát te hiszed, hogy megszabadulunk innen? - kérdezte Ollive mester álmélkodva.

- Hiszem...

- És mikor?...

- Mihelyt a szörnyeteg elereszt bennünket.

- Miféle szörnyeteg? - kiabáltak többen meghökkenve.

- Az a szörnyeteg, a melyik megragadta a *Saint-Enochot*... és le fogja rántani a Csöndes-tenger fenekére!

A legénység némán nézett össze. Halotti csönd lett. Talán egyetlen egy sem volt a matrózok közt, a ki ne hitte volna Cabidoulin János Mária szörnyű jövődölését.

A vitorlamester fogcsikorgatva és fölemelt öklökkel rohant rá a kádárra:

- Elhallgatsz-e, vén gazember?!...

A legénység azonban morogva állta útját s eleven sövényként fogta körül a kádárt, a ki diadalmasan mérte végig a vitorlamestert és maró gúnnyal kérdezte:

- Nos, ki nyerte meg a pint rumot?

A tiszték sápadtan hallgatták ezt a szóváltást, de nem avatkoztak bele, annyira meglepte őket a legénység magatartása. Pár pillanat telt el szorongó, temetői csöndben, aztán valaki elkiáltotta magát:

- Meneküljünk a hajóról, a míg lehet!

- Úgy van!... úgy van! - zúgtak a matrózok helyeselve és legott rohantak a csónakok felé.

- Megálljatok! - kiáltott rájuk Bourcart kapitány dörgő hangon. - A legelsőt, a ki csónakba ül, agyonlövöm!

S előrántva pisztolyát, fenyegetően célzott a tömegre. Tisztjei és King kapitány szintén revolvért fogtak, s mind az öten készen voltak, hogy rálőnek a legelsőre, a ki a csónakokhoz közeledik.

A legénység megdöbbszent egy pillanatra és megállt. Bourcart kapitány pedig lejött a hajóhídról, egyenesen Cabidoulin János Máriához lépett és fenyegetően ráfogta pisztolyát.

- Te vagy felelős mindenért! - kiáltott föl fogcsikorgatva.

- Én!... kapitány?...

Bourcart kapitány azonban nem is felelt neki, hanem Ollive mesterhez fordulva, azt parancsolta:

- Veresd vasra!... Le vele a hajó-fenekre!...

A legénység morogni kezdett, Cabidoulin pedig méltatlankodva csattant föl:

- Azért veret vasra, mert megjövendöltem az igazat?...

- Úgy van!... az igazat!... Igazat mondott! - kiabált a legénység összevissza.

És mintha csak ezeket a szavakat akarná megerősíteni a természet is, a tenger hirtelen elbödült vagy fél kilométernyire, a hajó irtózatossá lővén, majd egy roppant hullám fölvetve a tarajára és szédületes gyorsasággal vitte, ragadta magával a Csöndes-tenger végtelen sivatagján!...

XIV. FEJEZET.

Észak felé.

Hova, merre ragadta ez a titokzatos, hatalmas erő a *Saint-Enochot*?

A koromsötétben tíz lépésnyire sem lehetett látni, s Bourcart kapitány meg a tisztjei hiába iparkodtak megállapítani a hajó irányát. A legénység esztét vesztette félelmében, s most már nem volt egyetlen egy csónakjuk sem: - az irtózatos hullámcsapás mind letépte, mikor a hajó nekilódult!

A *Saint-Enoch* oly szédületes gyorsasággal nyargalt a hullámokon, hogy a födélzeten állni sem lehetett: a levegő ellenállása fölfordította az embereket. A legénység kénytelen volt lehasalni a hajó-korlát mentén s még így is meg kellett kapaszkodnia a kötelekben. A tisztek lemenekültek a szobába, mert a hídon nem lehetett megállni.

De mit is csinálhattak volna odafönt?... A szörnyű bögés egyre hangzott, s a vitorlakötelek megfeszített húrokként süvöltöttek a nagy szélben, mit a hajó gyors mozgása okozott. Minden pillanatban várták, hogy az árboczok darabokra törve hullanak le a födélzetre.

- Irtózatos ereje lehet ennek a szörnyetegnek, a mely magával ragad bennünket! - szólt Allotte hadnagy.

- Szörnyeteg?... Miféle szörnyeteg? - felelt Bourcart kapitány vállat vonva.

Sem ő, sem Filhiol orvos, sem Heurtaux kapitány, sem Ollive mester nem akarták hinni, a mire a többiek már mind esküt mertek volna tenni: - hogy egy szörnyeteg fogta meg az ötszáz tonnás hajót s ragadta magával ily roppant sebesen.

Nem!... Erről szó sem lehet!... Valami ciklon, tenger alatti kitörés, vagy orkán, forgósél: szóval akármi más, csak az a tengeri szörnyeteg nem, a mellyel Cabidoulin tele beszélte a babonás legénység fejét!

Az éjszaka egyformán telt el, halálos szorongásban. Reggelre kelve kissé világosabb lett ugyan, de a sűrű, szürke köd úgy körülfogta a hajót, hogy nem igen lehetett látni... Ha legalább szétfoszlott volna ez a köd, hogy lenézhetek volna a tengerbe: - nem látják-e valami nyomát annak a mesebeli tengeri szörnyetegnek, polipnak, vagy kígyónak, a melyről Cabidoulin mester s a legénység álmodozott?...

De a sűrű ködben semmit sem láthattak!

A hajó sebessége nem csökkent. A hideg, éles levegő úgy metszette az arcot, mint a borotva, s a szemek legott megteltek könnyel. A hajóhídon, a födélzeten most sem lehetett megállni, s a tisztek, miután hiába próbáltak kimenni szobájukból, csüggedten visszavonultak. Ollive mestert, a ki minden áron föl akart menni a hajó-hídra, hogy szétnézzen, úgy oda vágta a szél az ajtóhoz, hogy ketten is alig bírták talpra állítani.

- Ezer ördög! - kiáltott föl elkeseredve: - majd azt hittem, hogy nem fizethetem meg a pint rumot annak a gaz Cabidoulinnek!

- Mit tegyünk? - kérdezte Heurtaux kapitány csüggedten.

- Egyelőre várunk, - felelte a parancsnok komoran. - Ez az állapot nem tarthat soká... aztán majd meglátjuk.

- Csak el ne vigyen bennünket a Sarki-tengerig! - mondta Allotte hadnagy.

- És darabokra ne törjék a *Saint-Enoch*! - tette hozzá Coquebert hadnagy.

E pillanatban irtózatos recsegés-ropogás harsogta túl a siketítő, egyforma bögést.

- Az árbocz! - kiáltott föl Ollive mester.

Mind a három árbocz úgy tört ketté derékban, mint a gyújtószál, s nagy robajjal zuhant a földélezetre. Szerencsére egy lélek sem járt arra, s a törmelékek nem tettek kárt senkiben. De a hajó gyorsasága nem csökkent: épp oly szédületes sebességgel nyargalt a hullámokon, mint eddig.

- Szegény *Saint-Enoch*! - jajdult föl Bourcart kapitány.

Most már oda volt utolsó reménye is! Árboczok és vitorlák nélkül még akkor sem érhetnének biztos révbe, ha a szörnyeteg... feltéve, hogy csakugyan szörnyeteg ragadta meg... eleresztené a hajót!

A kronométeren reggeli nyolcz óra volt: az örült nyargalás tehát már tizennégy óra óta tartott!

Mily roppant, kimeríthetetlen erő lehetett az, a mely ily sokáig egyenletes gyorsasággal bírta hajtani a hajót! Alapul véve a bálnák erejét, nem volt nehéz a számítás. Egy huszonhárom méter hosszú bálnában, melynek súlya körülbelül hetven tonna, négyszázhusz lóerő van, - a mennyi még a legtökéletesebb lokomotívoknak sincs!... Milyen lehet hát egy négy-ötszáz láb hosszú tengeri szörnyetegnek a vontató ereje?... Csak rágondolva is megáll az emberi ész!

- Legalább negyven mérföldnyi sebességgel megyünk óránként! - mondta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak.

- E szerint hetedfélszáz mérföldet tettünk tizennégy óra alatt?...

- Úgy van!... Hetedfélszáz mérföldet!

E hihetetlen gyorsaságra több példa van: s éppen a Csöndes-tengerben fordultak elő hasonló esetek.

Egy heves földrengés alkalmával, mely Peru partjain pusztított, az óceán oly roppant hullámmot vetett, mely a perui partoktól egész Ausztráliáig futott. E két mérföld hosszú hullám szédületes gyorsasággal rohant végig földünk felületének harmadrészén: sebességét száznyolcvanhárom méterre becsülték másodpercenként, a mi óránként hatszázötvennyolcz kilométert tesz!

Ezt az esetet Bourcart kapitány is ismerte s most, hogy eszébe jutott, így szólt:

- Egy csöppet sem csodálkoznám, ha mi is hasonló tüneteknek volnánk a szemtanúi és áldozatai... Talán vulkánikus kitörés volt a Csöndes-tenger fenekén, s minket most az ettől okozott hullám ragadott tova...

- Ez sokkal hihetőbb is, mint a tengeri szörnyeteg meséje! - jegyezte meg Heurtaux kapitány.

- De próbálja csak meg elhíttetni Cabidoulin mesterrel! - sóhajtott Filhiol orvos.

E közben Bourcart kapitány előszedte a térképet, igyekeztén megállapítani rajta, hogy merre járnak. Mivel a hajó északi irányban rohant, eddigi sebességéből következtetve, már át kellett vágnia a Kuruli-szigetek láncolatán... sőt a Behring-szoroson is, s most már bizonyára az Éjszaki-Jeges-tengerben voltak!

Heurtaux kapitány megdöbbenve hallgatta a parancsnok magyarázatait, s aztán halkan mondta:

- Ha ez így van, akkor nemsokára találkozunk a jégsarki zátonnyal!...

Ez nagyon is érthető és valószínű volt. A *Saint-Enoch* egyenesen vesztébe rohan: ott fog darabokra törni a sarki zátonyon és ötven embere nyomorultan vesz el az örök hó és jég kietlen sivatagjában!...

Mert ha az összeütközés szörnyű katasztrófája nem is zúzza-tépi őket ízekre: mi lesz belőlük, ha valami jégmezőre jutnak Új-Szibériában, a Wrangel-földön, vagy más valami sziget-csoporton, - több száz mérföldnyire Ázsia és Amerika partjaitól?... Ezeken a vidékeken október vége felé már roppant hidegek járnak: - hogy teleljenek ott minden nélkül?... hogy jussanak el Szibéria, vagy Aljaszka lakott tartományába?

Így telt el a délelőtt, a melynek borzasztó hosszúságát még növelte, nyújtotta az is, hogy a köd egyre tartott és semerre sem lehetett látni. Nem tudhatták, hogy van-e part jobbra, vagy balra, van-e sziget vagy szárazföld előttük, a melyen a hullám ereje megtörik?...

Délután a köd kissé eloszlott, de az ég felhős maradt. A szürke szemhatáron semmi sem látszott... tenger és tenger mindenfelé... Négy óra tájban a hajó sebessége mintha csökkent volna...

Ollive mester rögtön kiment a szobából, s mivel a levegő ellenállása is csökkent, ezúttal nem esett el. Bourcart kapitány s a többi tisztek is mindnyájan utána mentek, erősen megkapaszkodva a kötelekben, hajó-korlátban.

A hajó orra éjszak-éjszak-keletnek volt fordulva, de bármerre néztek, sehol sem láttak földet. De nem látták azt a tengeri szörnyeteget sem, a melyről a kádár azt állította, hogy megragadta és magával hurcolja a hajót.

De azért Cabidoulin János Mária még most is szentül hitt a szörnyetegben, s midőn Ollive mester azt mondta neki, hogy elvesztette a pint rumot, így felelt:

- Sőt megnyertem!... Ámbár bizonyos, hogy se te, se én nem ihatjuk meg soha!

- Hol van hát az a szörnyeteg? - kiáltott föl Ollive mester dühösen. - Csak a te ostoba fejedben!

- A hajó alatt van! - felelte a kádár konokul. - Most nem látni, mert elbujt... de tegnap!... de tegnap!... Egész nap hallottad a bögését!...

E közben lassankint jobbról is, balról is úszó jégdarabok tűnedeztek föl, és egyre sűrűbbek, nagyobbak lettek. Világos volt, hogy a *Saint-Enoch* már túl van a Behring szoroson és a Sarki-tengerben úszik.

Egyszerre csak az egyik matróz, a ki ez alatt fölmászott a csonka főárbocra, rémülten kiáltott föl:

- Jéghegy előttünk!

Nem is jéghegy volt, hanem a sarki zátony, az a roppant jégmező, mely vagy száz lábnyira emelkedik ki a tengerből. Fehér fölülete vakítóan ragyogott a napnak ferdén reá eső sugarai-ban, s itt-ott nagy tömegekben lepték el a vízi szárnyasok s a lomha főkák, melyek kényelmesen henteregtek rajta.

A jégmező három-négy mérföldnyire lehetett tőlük, s a tenger itt már nagyon háborgott, úgy hogy a hullámok többször szilajon végig söpörték a hajót. Egy ízben a *Saint-Enoch* úgy féloldalt dőlt, hogy kis híja, hogy föl nem borult...

A mily mértékben sötétedett, oly mértékben nőtt a vihar, s a heves szél egész hófergeteget zúdított a hajóra... Végre, este hét óra tájban, a hullám még egyszer fölkapta a *Saint-Enochot*, rádobta egy jéghegyre, a melyen végig siklott s aztán összetöredezve neki vágódott a zátony jéghegyeinek.

XV. FEJEZET. Befejezés.

Hová vitte őket az a roppant hullám, mely elszakította a hajót a végzetes zátonyról?...

Midőn a köd eloszlott, Bourcart kapitány meghatározta, hogy a *Saint-Enoch* éjszak-éjszak-nyugot felé rohant. Ha nem tért el ettől az iránytól, midőn a Behring-szorosból kijöttek, akkor nem lehetnek messze Szibéria szárazföldjétől s a hazatérés sokkal könnyebb lesz, mintha az amerikai Aljaszka végtelen sivatagjain kellene keresztül menniük.

Valóságos csoda volt, hogy senki sem sérült meg, - néhány zúzódáson kívül egyetlen emberben sem esett kár, s mindnyájan épek és egészségesek voltak.

Sötét, fagyasztó éjszaka volt, - tíz fok a fagypont alatt, - de azért a legénység is, a tisztek is kiszálltak a jégmezőre, hogy kissé szétnézzenek. A jégmezőn nem sok látni való volt, s mivel a csikorgó hideg nagyon elővette őket, Bourcart kapitány megparancsolta, hogy mindnyájan menjenek föl a hajóra; ott legalább védve lesznek a hózivatar ellen.

Meg kellett várniok a reggelt, mielőtt bármit határoznak... De mily szomorú volt ez a reggel!...

A hajó feneke betörve, árbocjai kidőlve, karfája, korlátja szerteszaggatva, vitorlák, csónakok nélkül! - mit is remélhettek ettől a romladéktól?

Bourcart kapitány nagy nehezen előkereste a térképet és Heurtaux kapitány segítségével igyekezett megállapítani, hova jutottak.

- A hullám 22-ikén este kapott föl bennünket, - mondta. Bourcart kapitány: - és 23-ikán este vetette partra a hajót.

- Úgy van... s óránként negyven mérföldnyi sebességgel ragadott bennünket tova...

- E szerint, - jelentette ki Bourcart kapitány, - azt hiszem, hogy a Wrangel-föld tájékára értünk.

Ha a parancsnok nem tévedett, akkor csak a Long-szoroson kellett átmenniök, hogy a csukcsi-eszkimók földjére jussanak, a melynek legkiugróbb pontja a Jeges-tengerben a Nord-fok.

A hajótöröttek helyzete tehát nem volt kétségbeesítő. Igaz, hogy több száz mérföldet kell majd gyalogolniok a jégmezőkön, túrniök az évszak viszontagságait, küzdeniök talán az éhséggel is: de legalább remélhették, hogy épségben kerülnek haza.

Arra, hogy a *Saint-Enochot* is megmentésék, vagy hogy rajta utazzanak haza, gondolni sem lehetett. A hajó úgy össze-vissza volt törve, hogy meg sem kísérhették a kitarozását. Sajkát sem építhettek a romjaiból, mert ötvenhat ember nem fért volna bele, - s hová tették volna még a szükséges eleséget, ivóvizet, tüzelő fát?...

Nem tehettek hát egyebet, minthogy megvárják, míg a Long-szoros teljes szélességében befagy, s aztán szánkóra rakva mindenüket, átkelnek rajta, egyenesen a Csukcsi-eszkimók földjének tartva.

Miután ebben megállapodtak, a hajóács, Cabidoulin mester és a hajó-kovács rögtön hozzáláttak a szánkók elkészítéséhez, Bourcart kapitány pedig aggódalmasan nézegette a Long-szorosot, mely kissé délnek feküdt, s bár erősen zajlott, de még nem fagyott be.

Öt napig tartott a három erős, nagy szánkó összeácsolása, s ennek munkájában az angolok is serényen segítettek a francziáknak. Ez alatt néhány kíváncsi jegesmedve is mutatkozott négy-öt száz méternyire a munkásoktól, de legott megszaladt, mihelyt valaki üldözni akarta.

Végre, október 28-ikán, készen volt a három szánkó. Megrakták mindenféle eleséggel: sózott hússal, konzervekkel, kétszersülttel, a hajó árboczaiból vágott tüzelőfával és vitorlákkal is, a melyekből majd sátort ütnek, ha hóvihart érnek a jégmezőn.

Másnap reggel útnak eredtek. Nehéz szívvel hagyták ott a hajót, a melyben annyi jó órát töltöttek együtt... de nem volt mit tenniök!... Elül ment a két hadnagy, utánuk a legénység, mely föl váltva húzta a szánkókat, s legvégül a három kapitány.

Minek írjuk le a kis karaván küzdelmeit, viszontagságait, szenvedéseit?... Naponkint tizenkét órát gyalogoltak hóban, szélben, viharban: - de azért senki sem panaszkodott. Mikor Bourcart kapitány jelt adott a megállásra, fölütötték a sátrakat, megették szegényes ebédjüket, vacsorájukat, aztán megpihentek... hogy az első szóra ismét nyakukba vegyék a hámot.

A gyöngébbek és ifjabbak egymás után dőltek ki és Filhiol orvosnak ugyancsak sok dolga akadt. De meggyült a betegekkel a többiek baja is, mert nem tudván járni, föl kellett őket fektetni a szánkókra, s a többi teherrel együtt őket is vontatni kellett.

Így érték meg november 21-ikét.

Huszonnégy nap múlt el az indulás óta. Eleségük majdnem végképp elfogyott, s ha negyvennyolcz óra alatt nem érkezik segítség, valamennyien éhen halnak...

Másnap, a mint egyre délnyugati irányban haladtak, egyszerre csak megpillantották a tengert... a nyílt, szabad tengert!...

Megkövülten álltak meg... Tehát eltévedtek!... Halálos csönd lett, s az ötvenhat ember közül egyik sem mert a másikra nézni... Mi lesz most velük?... Itt állnak a Behring-szoros partjain - mert most már nem kételkedhettek, hogy oda jutottak - és nincs út a menekülésre!

- Megpihenünk! - szólt végre Bourcart kapitány.

Fölütötték a sátrakat, s leszedték az utolsó eleséget a szánkókról. Csöndben, szótlánul ették meg az utolsó falat kétszersültet, az utolsó falat húst. Aztán fásultan ledőltek pihenni...

- Hajó!... Hajó!...

Ez a kiáltás verte föl a szerencsétleneket kábult álmukból, a mire mindnyájan lélekszakadva rohantak ki.

Allotte hadnagy kiáltotta ezt a szót, s melléje sírt is, kaczagott örömében... Nem tudván aludni, kijött a sátorból: és éppen jókor, mert ha csak félórával késik, a hajó alighanem letűnik a szemhatárról.

A czetvadász-hajó, mert az volt; duzzadó vitorlákkal sietett kifelé a Behring-szorosból. Bourcart kapitány azonnal lövöldöztetni kezdett, míg a legénység egy része odarohant a jégmező partjaira és kurjongatva, kendőjét, sipkáját lobogtatva hívta föl a hajó figyelmét.

A hajón észrevették őket... keresztbe fordították a vitorlákat, leeresztettek egy csónakot és... fél óra múlva a hajótöröttek mind oda fönt voltak a födélzeten.

A hajót *Worldnak* hívták, a kapitánya Morris volt, a ki nagyon szívesen fogadta a szerencsétleneket. Ő maga is Új-Zeelandba igyekezett; de hogy a hajótörötteket partra szállítsa, kis vargabetűt csinált és kikötött Dunedinben.

King, az angol kapitány, így búcsúzott el francia kollégájától:

- Ön fölvelt bennünket a *Saint-Enochra* s én megköszöntem ezt önnek...

- Épp úgy, mint mi is megköszöntük Morris kapitánynak, hogy fölvelt bennünket a *Worldra*, - felelte Bourcart kapitány.

- E szerint hát nem tartozunk egymásnak semmivel?...

- A hogy gondolja!

- No hát, jó napot!

- Jó napot!

Ez volt az egész.

A tengeri kígyó históriája most már világos volt a két hadnagy előtt is: ők is hitték és tudták, hogy egy roppant nagy, szédítő sebességgel rohanó hullám kapta föl hajójukat és vetette partra... de Cabidoulin János Mária és a legénység nagy része meg volt győződve, hogy de bizony csak a tengeri szörnyeteg, vagy kígyó ragadta meg és pusztította el a *Saint-Enochot*.

Mind a mellett, Havrebe érve, Ollive mester és a kádár megitták a pint rumot... azaz hogy nem is egyet, mert mind a kettő azt állította, hogy ő nyert, úgy hogy a jó barátság kedvéért mindegyik fizetett egy-egy pint rumot, mintha a másik nyert volna.

Hanem az bizonyos, hogy Cabidoulin János Máriának csakugyan ez volt az utolsó útja.

-&-